

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul II Nr. 49

Simbătă 20 mai 1972

16 pagini — 1 leu

ROMÂNIA — ochi al pământului

România e țara mea natală, e țara mea de visuri, țara mea de dor, căreia aș vrea să-i spun într-un viitor nu prea îndepărtat „Dacia Felix”, — într-un viitor la care au visat toți ai noștri, din vechi-străvechi, fiindcă visul nu ți-l poate lua nimeni, poți fi înșelat și ostracizat, dar de vis și de gând nu te poate despuia nimeni — România e țara mea de baștină, e cîntec vechi de fluier și șoaptă lină de holdă care dă în pirg, e drumul ce duce spre Tebea și scipătul apei din mirifica Delta, e clinchetul acela depărtat și aproape uitat al tilincilor care luminează pașiștile munților, cîteodată, seara — e țara cu nume de față și cu suflet de aprig bărbat !...

România e țara care a plătit cu sudoare și cu lacrimi — și adeseori cu sînge, mult prea adeseori — zile întregi și ani în șir din zbuciumata sa istorie, e țara peste care au trecut valuri întregi de foc și de fum, e țara care și-a regăsit întotdeauna ființa în propriul său pămînt, în izvoarele din munți, în liniștea poenilor, în perindarea fascinantă a fascinanteleor sale peisaje, în judecata sa dreaptă și cinstită, în virtutea căreia nimeni nu te poate cîntî și nimici, dacă te bizuiești pe ce-i al tău, dacă te-ai contopit prin muncă și prin luptă cu pămîntul pe care calci !...

România e țara cu hotare aproape solare, do-doloațe, cum ar fi zis poetul, neuitatul Blaga, e țara cu atît de multe frumuseți, atît de bogată și atît de bună, atît de darnică și atît de increzătoare și atît de inzebrată — încît nu poți s-o cuprinzi în cuvînte, nu poți s-o zugrăvești pe hîrtie în adevărata și neatînsa sa splendoare, îți scapă mereu cîte ceva : o frunză care moare, o floare care își deschide corola spre ceruri, bubuitul unei furtuni din munți sau liniștea nesfirșită a mării, respirația adîncă și abia întrezărită, abia simțită, a cîmpiei din asfințit, cîntecul lin al plaiurilor dintre Carpați și pragurile răsăritene, tălul de argint al ciocirlei sau bătaia de ornic neștiut al pămîntului, pe care o înalță din holde înfiorata prepeliță !

România e țara unor bărbați de neuitat, e țara Bălcescului, e țara lui Horia și Iancu, a lui Mihai cel viteaz și a lui Ștefan cel Mare, e țara Basarabilor, a lui Gelu și a Mușatinilor, e țara care nu s-a lăsat îndoită niciodată, a tăcut și a răbdat cînd a fost la greu — și cînd n-a fost ? — și-a pus durerea în doine și nemulțumirea în ziceri aspre, și-a construit prin baladele sale și prin legendele sale propriile sale mituri, a așteptat și a stăruit, păstrînd neștirbit un gând vechi și aproape neștiut, nedefinit aproape, un vis sfînt, de libertate și de fericire !...

România e o țară harnică și pricepută, neînchipuit de pricepută, cu înclinații dintre cele mai diverse și mai neașteptate și dacă adeseori a fost tristă, într-un trecut îndepărtat sau mai apropiat e pentru că roadele hărniciei sale îi erau luate, de-a dreptul sau mai pe ocolite, cu ajutorul unor vechi și mirșave viclesuguri, iar ei nu-i rămîneau de multe ori decît lacrimile și plînsul și poate că de aceea s-a cuibărit pe undeva prin străfundurile ființei sale, o undă abia ghicită de melancolie !...

România e țara luminii și a bucuriei, a luminii aceleia subcarpatice, care a pătruns și a rămas pentru totdeauna în tablourile lui Grigorescu, în pinzele lui Luchian și Andreescu, a luminii înălțate de Brăncuși spre infinituri, a smălțurilor vechi, a înfiripării cîntecelor, a unui optimism complex și profund, în care s-au topit și se topește mereu năzuințe dintre cele mai fierbinți !...

România e țara celor mai drepte neatințări, e țară care e angrenată acum într-un proces adînc, de adîncă și de nouă prefacere, e țara care e străbătută de la un capăt la celălalt, de un vîiet bărbătesc și puternic, suitor, rodnic, e țara care adaugă vechilor sale podoabe, altele, și mai de preț, e țara care schimbă tăria apelor în curent și în lumină, e țara în care ard focuri veșnice — la Hunedoara, la Galați, la Reșița și în alte locuri !...

România e țara prieteniei, o țară omenoasă,

ION LÂNCRĂNȚAN

(Continuare în pag. a 15-a)

Barajul de la Porțile de Fier

**În
acest
număr**

Diagnoza și prognoza educațională • La orizont concursurile de admitere și examenele • O importantă sarcină de partid — generalizarea învățămîntului de 10 ani • Științe sociale : Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în concepția și practica P.C.R. ; Tradițional și modern în predarea științelor sociale ; Opinii privind predarea istoriei • Caracterul metodico-științific al lucrărilor de grad • Inițierea psihologică a viitorilor profesori • Descoperiri astrofizice excepționale • Stimularea gândirii creatoare prin lecțiile de chimie.

CRONICĂ

În cursul zilei de luni, 15 mai a.c., Mircea Malița, ministrul educației și învățămîntului, l-a primit pe subdirectorul general al UNESCO pentru problemele educației, Amadou Mahtar M'Bow, cu care a discutat probleme de cooperare între țara noastră și UNESCO în domeniul învățămîntului.

În cadrul programului său de lucru în țara noastră, subdirectorul general al UNESCO a vizitat, în cursul aceleiași zile, imobilul care va găzdui, cu începere din toamna acestui an, Centrul european al UNESCO pentru învățămîntul superior. El a făcut, de asemenea, o vizită la Institutul politehnic București, unde UNESCO execută împreună cu P.N.U.D. un proiect din fond special privind dezvoltarea acestui institut bucureștean.

Amadou Mahtar M'Bow a fost, de asemenea, oaspetele Universității București, unde a fost primit de prof. George Ciucu, rectorul universității. În aula universității, oaspetele a făcut o expunere despre problemele învățămîntului în Africa, primită cu deosebit interes de către asistență. Tot luni, subdirectorul general al UNESCO a mai vizitat Liceul „Nicolae Bălcescu” din Capitală și Institutul politehnic București.

Vizita a continuat marți la Institutul de chimie macromoleculară „Petru Poni” și la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, unde oaspetele a conferențiat despre programele UNESCO în domeniul educației. Apoi Amadou Mahtar M'Bow s-a întors în Capitală unde, în cursul zilei de joi, a fost oaspetele Bibliotecii centrale universitare.

★

Savantul francez, Jean Fourastié a vizitat în cursul zilei de marți, 16 mai a.c., Laboratorul de cercetări prospective. În aceeași zi, oaspetele a vizitat Universitatea București, unde a fost primit de prof. George Ciucu, rectorul universității Miercuri, Jean Fourastié a fost primit de Mircea Malița, ministrul educației și învățămîntului, și a vizitat Academia R.S.R. unde s-a întreținut cu acad. Athanase Joja. În continuare, oaspetele vizitează orașul Cluj și conferențiază la universitatea din localitate.

★

Miercuri, 17 mai a.c., a avut loc, la Muzeul „Grigore Antipa” din Capitală, festivitatea înmînării unor obiecte de ceramică și de lemn din cultura taino și sub-taino, precum și a unei colecții de păsări împăiate și de gasteropode din fauna Cubei primite din partea Universității și a Muzeului din Havana. La festivitate a luat parte Mircea Malița, ministrul educației și învățămîntului, dr. doc. Mihai Băcescu, directorul Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa”, reprezentanți ai Ministerului Educației și Învățămîntului, cercetători. A fost de față Nicolas Rodriguez, ambasadorul Republicii Cuba la București.

Sesiune de comunicări științifice

Sub semnul ridicării continue a pregătirii profesionale, duminică 14 mai a.c. a avut loc la Liceul nr. 39 din Capitală o reuniune științifică a profesorilor, manifestare care (aflată la cea de a doua ediție a sa) și promite să devină o tradiție. Subliniind că școala, cadrele didactice, au un rol hotărîtor în pregătirea și educarea tineretului, în formarea tinereii generații în spiritul respectului față de muncă, profesorul Faustin Bălăianu, directorul adjunct al școlii, reliefa în cuvîntul său introductiv că astăzi profesorul se află în fața unei duble responsabilități: aceea de bun specialist în domeniul său, dublat de un excelent pedagog și educator comunist.

Numărul mare (15) de lucrări și referate prezentate de profesori, ea și luările de cuvînt în timpul lucrărilor desfășurate în patru secții (literatură română-științe sociale, limbi străine, matematică-fizică-chimie și biologie-geografie) atestă faptul că sesiunea s-a bucurat de o largă participare. A fost abordată o arie tematică vastă, autorii oprindu-se asupra unor probleme de metodică, de cercetare științifică, aducînd contribuții proprii în domenii variate: istorie literară, geografie etc. Sesiunea a demonstrat încă o dată preocupările cadrelor didactice pentru perfecționarea muncii lor, precum și rezervele de inițiativă și energie creatoare existente în rîndul corpului didactic. Demne de remarcat prin contribuția de originalitate și prin discuțiile purtate ulterior pe marginea lor au fost lucrările prezentate de prof. Gh. Șovu: „Un nume adunat pe o carte”, prof. Constantin Ștefănescu: „Note despre revista „Gîndirea”, prof. Ștefan Tobă: „Metodele fizice

în biologie” sau „Metode cibernetice în predarea biologiei” de prof. Olivia Wintze, pentru a nu aminti decît cîteva din lista pe care spațiul tipografic nu ne permite să o consemnăm în întregime.

Duminică 21 mai, același liceu va găzdui o altă interesantă manifestare științifică, rezervată de data aceasta elevilor. În cadrul celor două secții de lucru, sesiunea științifică va prezenta un mare număr de referate selecționate din cele realizate de elevi în cadrul cercurilor științifice și literare.

V. Mihalca

Colocviul: „Teoria filtrației”

De curînd, la Cîmpina, Societatea de științe matematice a Republicii Socialiste România, împreună cu subfiiala Societății de matematici din localitate au organizat colocviul de „Teoria filtrației”, condus de academicianul Caius Iacob. Lucrările propriuzise ale colocviului au fost precedate de conferința ținută de acad. Caius Iacob, „Modelarea matematică în mecanică”.

Au participat 150 elevi și peste 40 profesori de matematici. În cadrul discuțiilor au avut loc schimburi utile de păreri asupra manualului de analiză matematică pentru anul IV, precum și asupra activității elevilor la „Gazeta matematică”, seria B etc.

În cadrul colocviului a avut loc un interesant schimb de păreri între delegații la colocviu, pe de o parte, profesori de liceu și cercetători de la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru industria extractivă de țitei și gaze — Cîmpina, pe de altă parte.

Marica Ștefănescu

Răspundem cititorilor

Stela Tusz, profesară la un liceu și la o școală profesională din Roman. Pentru profesorii care predau chimia în învățămîntul de cultură generală sau în învățămîntul profesional, tehnic și liceal de specialitate, timpul lucrat în producție în funcția de chimist (sau alta echivalentă), avînd licența, în chimie (sau diploma de inginer chimist), nu se consideră vechime în învățămînt. Perioada respectivă se ia în calcul (chiar dacă nu aveau licență) numai pentru profesorii care predau chimia ca obiect de specialitate în învățămîntul profesional, tehnic și liceal de specialitate. În situațiile în care profesorul respectiv predă chimia și ca obiect de cultură generală la liceu și ca obiect de specialitate la

o școală profesională sau liceu de specialitate, i se acordă în vederea salarizării pentru toate orele predate, vechimea cea mai mare, așa cum este reglementat prin normele aprobate cu Ordinul ministrului educației și învățămîntului nr. 954/1969 (art. 9). Principiul respectiv se aplică și în alte situații similare, cum ar fi pentru profesorii de fizică, agricultură s.a.

Ileana Berghian din Blaj, vrea să știe dacă concediul în familie din anii 1942—1945 i se va socoti la vechimea în muncă pentru stabilirea pensiei.

În art. 39 din Legea nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară se arată că vechime în muncă se consideră, printre altele, și perioadele stabilite prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri. În aplicarea acestei prevederi, prin H.C.M. nr. 252/1967 (art. 92 lit. h) s-a stabilit că se consideră vechime în muncă și timpul cit angajatul nu a lucrat în unitate (din alte cauze decît cele enumerate la lit. a-g) însă contractul său de muncă era în ființă. Acest lucru este firesc, deoarece un salariat dobîndește vechimea în muncă pe baza raportului juridic de muncă rezultat din încheierea contractului de muncă și, ca atare, trebuie să fie luat în considerație tot timpul cit contractul său este în ființă, oricare ar fi modificările care intervin în activitatea salariatului în perioada de existență a contractului. În această situație se includ, de regulă, încorporarea cu o durată pînă la 60 zile, concentrarea, indiferent de

durată, stagiul de pregătire al doctoranzilor bursieri.

În mod deosebit, pentru personalul didactic, prevederile art. 92 lit. h, de mai sus, se aplică și în cazul celor care au fost considerați „detașați în familie” (sau „concediu” în familie). În perioada 1940—1945, Ministerul Educației și Învățămîntului (pe atunci cu titulatura, Ministerul Educației Naționale, al Cultelor și Artelor) a acordat membrilor corpului didactic care, din lipsă de catedră n-au putut fi utilizați, transferați sau detașați în localitățile unde au interese de familie, detașarea în familie pe cîte un an școlar. Detașările în familie au fost reinnoite pînă la maximum 3 ani școlari. Pe timpul acestei „detașări” profesorii din fostul învățămînt secundar erau considerați în concediu cu plata a 20% din salariu, sporul de definitivare și gradațiile întregi, iar cei din fostul învățămînt primar, 25% din salariu, sporul de gradație, de definitivare și gradațiile întregi. (Din diferența de 80% și 75%, se plăteau suplimentorii.) Timpul acesta se socotea și la drepturile de gradații și la pensie.

Rezultă deci, că perioada de detașare (concediu) în familie se încadrează în prevederile legale prin care se consideră vechime în muncă pentru calculul pensiei și timpul cit angajații nu au lucrat în unitate, dar contractul de muncă era în ființă și, ca urmare, se înscrie în cartea de muncă a personalului didactic.

Th. Leonescu

Correspondența

Florian Praja, învățător la Școala generală din comuna Bulz, județului Bihor, ne scrie, în legătură cu modernizarea învățămîntului, următoarele:

În ultimul timp se discută mult despre „modernizarea” lecției, căutînd a se introduce și explica noțiunea de „modern” în pedagogie. În esență, se precizează: „...să se trezească interesul și curiozitatea elevilor prin probleme-intrebări obișnuindu-i tot mai mult să gîndească și să muncească independent”; și „Obiectivul unei lecții moderne este acela de a angaja elevul în mod activ în predarea cunoștințelor...” astfel încît acesta să ajungă la cunoașterea prin efort propriu (Mariceta Sava, Romeo Dăscălescu: „Lecția în sprijinul dezvoltării capacităților creatoare ale elevilor”, „Tribuna școlii”, nr. 42).

Iată cum, două principii didactice, cei al interesului și cel al activității proprii a elevului, cunoscute demult în pedagogie, devin „moderne”. Aceste principii au o deosebită valoare în desfășurarea unei lecții. Cred că a cunoaște și a aplica cu consecvență principiile didactice în procesul de învățămînt e o chestiune de pregătire profesională și măiestrie pedagogică.

Se știe că unul din principiile de bază ale învățămîntului este activismul — activitatea proprie a elevului. Fără participarea activă a acestuia, învățămîntul este mort și fără sens. A deștepta interesul și curiozitatea de a învăța, de a cunoaște — în primul rînd —, a activa elevii în așa chip încît totul să fie cîștigat prin ei — în al doilea rînd — în aceasta constă tot măiestria pedagogului.

Ce înseamnă a activa elevii? Înseamnă a nu da nimic de-a gata, înseamnă a face apel la forțele lor intelectuale și la voința lor de a descoperi singuri sensul lucrurilor. În activitatea proprie, copilul își pune în lucrare toată ființa lui psihică: atenția, memoria, imaginația, gîndirea etc. Activitatea proprie este o lege a dezvoltării mintale a copilului. Principiul activismului este problema centrală a activității noastre didactice. Dacă nu am reușit să scoatem totul de la elevi și să nu dăm nimic de-a gata, lecția noastră nu valorează nimic. Se ajunge la un învățămînt mecanic, formal, lipsit de viață, care, în nici un caz, nu satisface scopul principal al lecției — scopul educativ.

Principiul activismului se urmărește, se aplică mai bine-zis, la fiecare lecție și la fiecare obiect de învățămînt. De aici nu înseamnă că învățătorul este pasiv; el organizează și conduce activitatea elevilor. Și nici o formulă, și nici o regulă nu are sens dacă nu a fost făurită în mintea elevilor.

Cunoașterea și respectarea cu strictețe a principiilor didactice este o obligație a fiecărui învățător și profesor.

Am primit din partea tovarășului profesor Ion N. Voiculescu din Pitești o pledoarie pentru un climat afectiv adecvat în cadrul orelor de clasă, din care am reținut pasajele cele mai semnificative:

Lecția — ca formă de bază a procesului de învățămînt —, în afară de alte cerințe pe care trebuie să le respecte cu rigurozitate, trebuie să aibă neapărat și o latură afectivă.

Și cu cît lecția va fi mai încărcată de afectivitate — dar nu degenerată în teatralism — cu atît mai mult va oferi următoarele avantaje: 1) înlătură rigiditatea; 2) spulberă stările inhibitive, timiditatea; 3) creează entuziasmul, comuniunea psihică, sinceritatea; 4) relaxează și conduce la stimularea activităților creatoare ale elevilor.

Afectivitatea profesorului fiind contaminantă, iradiantă, are menirea să însemineze frunțile elevilor, făcîndu-i mai receptivi la lecție. Pe de altă parte, în acest proces, afectivitatea ușurează munca, o face agreabilă, predispoze la fantezie, la vis creator, facilitează dezvoltarea personalității elevului.

În măsura în care lecția e mai emoționantă (nu lacrimogenă), mai vibrantă (nu retorică), în același grad și știința devine mai accesibilă, răceala și monotonia în expunere reducînd considerabil din reușita lecției.

DIAGNOZA ȘI PROGNOZA EDUCAȚIONALĂ

Două dezbateri recente, prima organizată de către Laboratorul de cercetare interdisciplinară a învățămîntului superior, iar a doua de către Institutul de cercetări pedagogice și Laboratorul de analiză a procesului de învățămînt, continuă să focalizeze atenția specialiștilor interesați de cercetarea evoluției structurilor și formelor învățămîntului superior, respectiv general, dar nu mai puțin și a colectivelor de lucru angrenate în elaborarea prognozei învățămîntului și pregătirii cadrelor. De altfel, tocmai obligațiile stringente ce-i revin Comisiei de prognoza a învățămîntului și pregătirii cadrelor — în vederea elaborării prognozelor și direcțiilor principale de dezvoltare în perspectivă a țării noastre — au solicitat concentrarea tuturor forțelor și competențelor pe care Ministerul Educației și Învățămîntului le are la dispoziție; prognoza macro-economică așteaptă doar conturarea și precizarea obiectivelor strategice ce decurg, pentru sistemul de educație, învățămînt și pregătire a cadrelor, din obiectivele strategice generale ale politicii partidului și statului, asigurarea imbinării armonioase a cantității și calității absolvenților cu necesarul de forță de muncă calificată, în perspectivă, și cu nevoile mereu crescînde de cultură ale întregului popor, transformarea învățămîntului și pregătirii cadrelor în factori ai creșterii economice și progresului științific și tehnic, și, în tot mai mare măsură, folosirea sistemului de învățămînt și pregătirea cadrelor ca mijloc principal de ridicare a nivelului conștiinței socialiste.

Iată, așadar, în ce cadru de idei și dezbateri socotim esențial ca în activitatea de organizare, planificare și prognoza a educației și învățămîntului, modelarea intrărilor și ieșirilor corespunzătoare subsistemelor abordate în studiu, stimularea legăturilor dintre ele și inventarierea tuturor variantelor posibile de viitor — ce urmează să fie puse la îndeplinire organelor decizionale — trebuie să țină permanent seama de toate conexiunile sau dependențele reale, ca funcții de funcții, ce se exercită de către totalitatea obiectivelor economice și sociale, la realizarea cărora, de altfel, instruirea contribuie fie mijlocit sau nemijlocit, fie invizibil sau vizibil!

Etapa de planificare și de prognoza a învățămîntului se împletește însă organic cu etapa de diagnoză a situației actuale. Fără a avea pretenția să dăm o definiție, vom sublinia, mai mult, că prognoza se constituie din demersul prospectiv, urmărind schițarea imaginilor de viitor, asociată însă, în mod obligatoriu, cu o analiză retrospectivă, necesară pentru consolidarea ipotezelor formulate.

În adevăr, numai astfel se poate realiza inventarierea exhaustivă a variantelor care rezultă ca tendințe logice din dinamica realității sociale, precum și ierarhizarea acestora, în vederea luării deciziei optime. Realizarea unei diagnoze riguroase și cuprinzătoare a subsistemului educațional trebuie să fie, la rîndul ei, precedată de o acțiune de raționalizare a sistemului de evidență în unitățile de învățămînt. Au fost elaborate, în acest scop, planurile de lucru ale grupelor de specialiști, după care s-a procedat la raționalizarea aflată în plină desfășurare a sistemului de evidență din 26 de unități reprezentative.

La 1 august 1972 va începe etapa a doua, de generalizare a proiectelor de raționalizare elaborate în unitățile de învățămînt din eşantionul ales în etapa preliminară. Se știe că generalul înfează prin particular și că repartizarea rațională a tuturor resurselor și investițiilor trebuie urmărită și realizată la nivelul întregului sistem educațional. Tot în etapa de diagnoză, la care ne-am referit mai pe larg pînă aici, trebuie alese variabilele de control, care, o dată inserate în modelul de prognoza, vor permite ulterior nu numai cuplarea tendințelor din sistem, ci și adoptarea lor reciprocă.

Ni se pare foarte important să subliniem, în continuare, rolul esențial care trebuie atribuit analizei sistemelor în oricare cercetare de planificare sau de prognoza „în omogenitate” a învățămîntului și pregătirii cadrelor. Pentru că numai o asemenea abordare permite integrarea realistă și judicioasă a sistemului educațional — socotit drept element în sistemul social-economic național — și, prin aceasta, suprapunerea dezideratului de amplasare omogenă școlară peste cel

Ion Gheorghiu

Scoică

al amplasării omogene a tuturor forțelor de producție.

Cu un asemenea raționament, devine firească și posibilă „reșezarea” în modelul de prognoza, la care se lucrează, a scopurilor, obiectivelor și priorităților educației, respectiv a intrărilor, ieșirilor și legăturilor, directe sau inverse, din subsisteme și, respectiv, din întregul sistem social-economic.

Dinamica sistemului va fi caracterizată, în acest scop, prin elementele lui dinamice sau prin procesele lui legate în structuri dinamice.

Aceste deziderate stau, de altfel, la baza modelului matematic al învățămîntului, a proiecțiilor pentru necesarul de elevi, studenți și cadre didactice în perspectivă, a estimării eforturilor materiale corespunzătoare și a proiectărilor pri-

vind evoluția conținutului, formelor, structurilor, rețelei școlare și a planurilor de școlarizare, care urmează să fie elaborate, în cursul anului 1972, de către o serie de colective de lucru constituite în cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului.

Și, pentru că eforturile întreprinse trebuie transformate în fapt, nu uităm nici un moment că esența prospectivă a învățămîntului se reflectă în ce, cum și cît dăm tînărului de astăzi într-un ciclu complet de școlarizare. „Trebuie să fim conștienți mai mult — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu prilejul sărbătoririi Uzinei de vagoane din Arad — că conducerea mașinilor de mîine va cere muncitorului cunoștințe pe care le are inginerul de astăzi”.

GEORGE BOTEZ

Portrete de dascăli

NICOLAE LUNGU

Muzica a devenit de mult un limbaj universal ca și matematica. Nu e nimic mai deconectant și mai înălțător ca o arie celebră, o bucată muzicală și interpretarea unui virtuos sau un crîmpei de doină românească. Cine nu iubește muzica și poezia n-are de ce să bată la porțile panteonului artei că-i vor rămîne permanent închise. Educația muzicală este un alt capitol important din marea carte a educației umane. Prin muzică poporul nostru și-a exprimat, de-a lungul veacurilor, dorul, speranța și amărăciunea. Muzica l-a înfrățit cu codrul și poteca munților care l-au apărut de năvălitori. România nu și-a clădit cetăți de apărare. Natura a înzestrat-o cu Carpații care i-au fost izvor de bogăție și frumusețe, iar la nevoie scut de piatră împotriva afîtor nesăfioase pofte străine. Istoria nescrisă a poporului nostru nu începe numai cu ruinele de la Sarmisegetuza. Ea se pierde în negura vremurilor și se adună în fiecare cărăruie pe care au pribegit strămoșii noștri în vremuri de bejenie. Aici își are leagănul și nemuritorul poem „Miorița”, pe care comentatori

de prestigiu, printre care și Mircea Eliade, îl situează printre capodoperele genului. Cîntecele românești vorbesc în game diferite despre dragostea de patrie a unui popor viteaz, talentat și cutezător. Cine nu le poate descifra, n-are nimic comun cu acest tezaur nesecat care dă sonorități de o inegalabilă frumusețe acestei inimi colective a poporului nostru. Prea multe au cîntat, iubit și stîmat acest popor pentru ca istoria să nu-i rezerve locul meritat. Profesorul Nicolae Lungu face parte dintre acei rapsozi a cărui inimă a vibrat tot timpul sincron cu marea vibrație a unei țări întregi. Profesor de muzică, mulți ani, la Liceul „Aurel Vlaicu”, autor de excelente manuale împreună cu Madgearu, compozitor și dirijor de cor. Cine nu cunoaște celebrul „alunel” oțenese al lui Nicolae Lungu și cite alte cîntece nepieritoare ale folclorului nostru culese de el? Scund de statură, un păr bogat și ochi negri pătrunzători, cum numai în tablourile lui Tonitza se mai pot întîlni. Corul mixt al liceului nostru făcea parte

din preocupările lui izvorite din pasiune, nu dintr-o obligație școlară. Era parcă o întrecere continuă între muzică și sport, două domenii care nu numai că nu se exclud, ci, dimpotrivă, se combină, contribuind în mare măsură la desăvîrșirea personalității umane. Profesorul Lungu vorbea parcă cu ochii. Există un fel de comunicație interioară, a spiritului, a inimii, care se transmite exclusiv pe cale vizuală. Există un alfabet intim, nescris, care se transmite din priviri și care descifrează taine ce nu se pot dezvălui pe calea undelor sonore. Profesorul Lungu era ca un magician, confundat cu muzica. El era parcă în întregime un material biologic de cea mai fină calitate, ținut din cele mai diverse game muzicale. Trăia cu o nemărturisită intensitate în prezența melodioșilor muzicale. Era parcă transpus într-o lume de vise, de contemplație interioară care înalță spiritele alese pe culmi unde numai imaginația umană poate ajunge. Profesorul Lungu nu era numai un rapsoz popular. Iubea cu aceeași putere de dăruire și muzica cultă. Îmi amintesc cîte eforturi a depus ca să

pregătească în cîteva zile cu corul elevilor, marșul din „Aida”, pentru o serbare ce avea loc la „Ateneul Român”. Profesorul Lungu nu căuta în rîndul elevilor viitoarele talente interpretative, el a militat numai să ne descopere laturile nevăzute, înălțătoare ale acestui imens domeniu al creației umane care se cheamă muzica. La serbarea de 20 de ani de la data absolvirii a fost printre noi și profesorul nostru de muzică.

Timpul modificase numai parțial culoarea părului. Strălucirea ochilor a rămas aceeași ca atunci cînd noi, copii fiind, îl priveam cu fascinație și admirație — zîmbetul său permanent era ca o chemare, ca un îndemn de pătrundere în zonele de echilibru, de liniște și frumusețe umană.

Cînd aud uneori la emisiunile noastre de radio „alunelul” prelucrat de Nicolae Lungu îmi reapare involuntar și instantaneu în imaginație figura luminată a profesorului care a contribuit mulți ani prin activitatea sa neobosită la faima liceului din cartierul Grivița.

MARIN RĂDOI

Concursurile de admitere și examenele

OPINII • OPINII • OPINII

Se poate îmbunătăți modul de examinare orală

În cele ce urmează vom încerca să subliniem principalele neajunsuri ale felului în care decurg examenele de admitere (toate acestea fiind izvorite din discuții avute cu diferiți candidați la examene de admitere, precum și cu diferiți profesori examinatori), din dorința de a căuta un sistem capabil de a-i supune pe elevi la probe egale în aceleași condiții, așa cum se face în majoritatea concursurilor.

Foarte binevenită ni se pare măsura prin care subiectele pentru lucrarea scrisă sînt unice pe întreaga țară. Dar ce putem spune despre actuala formă de examinare orală? Aici găsim necesar să arătăm că această formă de examinare, cel puțin în cazul examenelor de admitere, nu este cea mai potrivită.

Aducem următoarele argumente în sprijinul acestei afirmații:

1. Cine poate să asigure, prin această examinare orală, că toate biletele au un același grad de dificultate? Rezultă, deci, implicit că notarea elevilor se face cu note diferite pentru subiecte diferite. Împrejurarea ca un elev să „tragă un bilet mai ușor” sau „mai greu” poate să-l favorizeze, sau dimpotrivă.

2. Presupunând chiar (deși aceasta este foarte greu de realizat) că profesorul examinator ține cont în verificare de dificultatea subiectelor biletelor și, deci, notează în conformitate cu aceasta, cine ne asigură că la comisii diferite de examinare ponderea biletelor este aceeași?

3. Cine ar putea verifica ulterior (dacă acest lucru ar fi necesar, riguros) corespondența dintre gradul de redare a subiectelor la oral de un elev și nota acordată pentru aceasta? Ce rămîne însă în urma unui examen oral ca document pentru notele acordate la această probă? În cel mai bun caz, rămîn niște ciorne strînse de profesor, dar, cum este și firesc, acestea conțin numai atît cît elevul consideră că este necesar pentru sistematizarea ideilor sau cît îi permite timpul.

4. Deși cu o posibilitate de manifestare tot mai redusă, nu putem exclude eventualitatea unor recrudescențe ale subiectivității unor examinatori, fie într-un sens, fie în altul (favorizare sau exces de severitate).

Nu ne propunem aici altceva decît să reducem cît mai mult canalele prin care se poate strecura această subiectivitate.

1. Proba orală să se înlocuiască cu a doua probă, tot scrisă, alcătuită tot din subiecte unice pentru toată țara, sau să se dea o singură probă scrisă, bineînțeles tot unică, dar cu un grad de dificultate sporit. Se subînțelege că la obiectele unde era o singură probă (și aceasta era orală!) să rămînă o singură probă, dar scrisă.

2. Subiectele lucrărilor scrise să fie la toate obiectele de examen în-

soțite de punctajul acordat diferitelor părți din lucrare care vor servi drept ghid precis pentru notarea lucrărilor.

3. În cazul că s-ar ridica obiecții referitoare la faptul că elevii își expun mai bine subiectul vorbit (!?), atunci rămînînd la această probă orală, să se redacteze bilete tip, și acestea unice, dotate cu punctajele acordate subiectelor conținute.

I. IVANESCU

Dialog viu, examinator — candidat

Așa cum sînt organizate, concursurile de admitere și examenul de bacalaureat — ne referim la limba și literatura română — nu reușesc să pună suficient în lumină individualitatea candidaților și nici să-i stimuleze în parcursul integral a scrierilor indicate de programele școlare.

Deoarece la concursul de admitere în liceu s-au dat fie analize, fie sinteze, în predare accentul nu cade — de cele mai multe ori — pe discutarea și interpretarea nuanțată a diferitelor opere literare și pe acuratețea exprimării, ci pe așa-zisele analize și sinteze — multe din acestea circulă prin școli sub forma unor broșuri multiplicare prin dactilografiere — pe care unii elevi le memorează mecanic și le reproduc în fața comisiei de concurs.

Faptul că, alături de analize literare ale unor scrieri prevăzute în programele școlare, se prevăd și compuneri pe teme date, ilustrează o schimbare de concepție, care va da cu siguranță roade, determinîndu-i pe toți profesorii să stimuleze imaginația creatoare a elevilor, să le cultive respectul pentru operele marilor scriitori.

Dacă la examenul oral, în locul rudimentelor de analiză literară sau de caracterizare a unor personaje, li s-ar cere elevilor să discute un text literar — accesibil vârstei și pregătirii lor — care poate fi sau nu în manuale, s-ar crea premisele originalității elevilor, prin ruperea de sub tirania manualelor, care nu trebuie să rămînă decît un instrument de lucru, capabil să permită școlărilor înțelegerea diferitelor lucrări pe care le studiază.

După părerea noastră, examenul de bacalaureat nu reușește să lumineze în suficientă măsură personalitatea candidaților. Atît timp cît subiectele la lucrările scrise sînt, de fapt, titlurile unor subcapitole din manual — *Dragostea și natura în opera lui Mihai Eminescu, Romanul istoric al lui Mihail Sadoveanu etc.*, — a căror cunoaștere, chiar aproximativă, asigură reușita la un asemenea examen, nu credem că se urmărește altceva decît aspectul informativ al pregătirii candidaților.

Să presupunem însă că la acest examen s-ar cere să se comenteze, să zicem, versurile argeziene: *Din buze, mucigaiuri și noroi, Iscat-am frumuseți și prețuri noi*, pe marginea cărora să-și pună în valoare lecturile din literatura română și străină, capacitatea de interpretare, bogăția și finețea vocabularului.

Cu toate protestele justificate ale elevilor și profesorilor, de ani de zile se menține o serioasă anomalie

în desfășurarea concursului de admitere în învățămîntul superior. Deși elevii nu mai studiază limba română din clasa a VIII-a — să nu uităm nivelul la care pot fi predate cunoștințele de limbă în școala generală! — la concursurile de admitere în învățămîntul superior filologic sînt obligați să susțină o probă de limba română, iar textele propuse spre analiză sînt astfel alese încît să cuprindă adevărate exerciții de virtuozitate.

În această situație, pentru a face față unor asemenea cerințe, cei mai mulți candidați se văd nevoiți să ia lecții particulare, fiind privilegiați cei care au posibilitatea să efectueze o pregătire suplimentară.

VASILE TEODORESCU

Din nou despre meditații și selecționarea elevilor în liceu

Problema meditațiilor și, în special, a meditațiilor prilejuate de pregătirea pentru examenele de admitere a fost în nenumărate rînduri dezbătută. Fenomenul (căci în ultima vreme a devenit un adevărat fenomen) își are originea în dorința firească a familiei de a-și ajuta copilul în deajma unor momente de efort deosebit sau în momentul cînd, din anumite cauze, au intervenit goluri în sistemul de cunoștințe predate la școală.

De la această dorință firească la „boala meditațiilor” este însă un pas enorm. Cu toate că în prezentul an școlar au fost luate serioase măsuri, începînd cu reorganizarea orelor de consultație și meditații în școală, precizări în legătură cu cei ce pot acorda meditații și în ce condiții, se mai păstrează încă o întreagă faună de „meditatori”, mulți din ei cu calificări echivoce sau care nu au nici o tangență cu învățămîntul. În această galerie întîlnim persoane care pot pregăti „temeinic și garanat” atît la matematici cît și la română, indivizi care „garantează intrarea” sau care „garantează însușirea rapidă a materiei în 2-6 luni”, dar care în mod constant se eschivează de la oficializarea activității de mediator.

S-au luat în ultima vreme numeroase măsuri de îngrădire a acestei activități, de diminuare a efectelor ei nocive. Cred că ar fi timpul să se ia măsuri decisive împotriva acestei categorii care transformă o situație firească într-un mod de căpătuială necinstită — pretinzînd bani muncii pentru o activitate superficială și necalificată. Așa cum pentru a rămîne în învățămînt, după o anumită perioadă, este necesar să susții un examen de definitivare, așa cum pentru a fi traducător sau a conduce mașina este necesar să susții un examen, cred că ar fi absolut necesar să se organizeze un examen și pentru cei care vor primi autorizația de meditare a elevilor. Prin această măsură cred că s-ar face un serviciu învățămîntului și, în primul rînd, elevului și familiei acestuia.

În altă ordine de idei, aș dori să mă refer la examenul de admitere la liceele teoretice. Deși aparent se creează condiții egale tuturor elevilor, prin susținerea aceleiași lucrări scrise, totuși există o adevărată migrație de la un liceu la altul pînă în

ultima zi, în funcție de numărul de candidați. Așa se face că un elev care are media 7 la liceul X este admis, iar colegul lui, care dă la liceul Y și are media 8, nu este admis. Pentru a înlătura această situație, cred că ar fi necesară centralizarea numărului de locuri la nivelul localității și admiterea în ordinea mediilor obținute, indiferent de locul în care s-a înscris candidatul, urmînd ca apoi să se facă repartizarea pe licee în funcție de domiciliu. Prin acest procedeu s-ar face o selecție reală, s-ar oferi condiții egale de concurs și, în același timp, s-ar evita situațiile existente de transport al unor elevi dintr-o parte a orașului unde locuiesc în cealaltă, sau dintr-o localitate în alta. (Excepție făcînd, bineînțeles, elevii care nu au liceu în localitatea respectivă.)

Prin aceste măsuri consider că s-ar crea condiții egale, echitabile pentru toți elevii și, în același timp, s-ar bara calea elevilor pregătiți insuficient de a ocupa locuri pe care nu le merită. Totodată aceste măsuri ar contribui la consolidarea și verificarea pe viu a principiilor etice ale societății noastre socialiste.

GABRIEL CHELARU

Citeva cuvinte despre bacalaureat

În „Discurs despre proiect” („Scinteia”, 12 aprilie a.c.), Mircea Mălița arată — printre altele — că „Relevanța pe care a cîștigat-o conceptul de proiect în cultura modernă conține o puternică sugestie pentru procesul educațional”. Și — mai departe — „E fericit faptul că spunem pentru unele specialități proiectul de diplomă, dar e regretabil că nu spunem și proiectul de bacalaureat sau proiectul ciclului întii”. Foarte adevărat. Spre deosebire de alte diplome (care sînt precedate de niște teste temeinice) bacalaureatul îi lipsește acest preluu prospectiv. Se acordă adică absolventului de liceu o diplomă pe baza unor discuții — cu caracter recapitulativ — la numai trei discipline (o primă alegere, deci: cea oficială) și dintre acestea la alegerea candidatului: limba latină sau o limbă modernă, biologia sau istoria, chimia sau fizica...

Care sînt criteriile după care se fac aceste două rînduri de opțiuni, este greu de răspuns. Unde duce însă aceasta avem prilejul de ani de zile să constatăm. Constatăm adică o avalanșă de candidați în învățămîntul superior la unele discipline pentru care foarte mulți nu au nici o afinitate. Și pentru care n-au făcut nici o pregătire, nici specială, nici oarecare. Pe ce bază se încumetă aceștia „să-și încerce norocul”? Pe baza diplomei de bacalaureat. Care diplomă a devenit un fel de certificat-obligatoriu și gratuit — pentru orice absolvent de liceu capabil să răspundă de un 5, ca la orice examinare anuală.

Nu mai puțin edificator este și celălalt aspect: candidați cu note maxime obținute la bacalaureat abia reușesc să obțină aprecieri minimale (și uneori nici atît) la examenele de admitere în învățămîntul superior. Acuzația adusă universitarilor că aceștia cer candidaților „peste prevederile programei” este — după părerea mea — o falsă problemă (chiar dacă, uneori, se mai întîmplă și așa). Esențialul este acesta: e regretabil că diploma de bacalaureat a devenit o frînă în formarea culturii generale a absolventului de liceu, întrucît, încă din anul I, liceanul se pregătește la cele trei discipline cerute la bacalaureat, celelalte fiind tratate ca niște „dexterități”.

Diploma de bacalaureat — fie că va fi sau nu precedată de un proiect de diplomă — va trebui să constituie o garanție că posesorul ei are dreptul, dar și capacitatea, să pășească pe treptele superioare ale învățămîntului, să posede adică acele facultăți „de imaginație, îndrăzneală, viziune, minuire de cunoștințe, tenacitate, sociabilitate, calcul”, cum se exprimă tovarășul Mircea Mălița despre „homo projectans”. Care virtuți nu vor putea fi confirmate — în viu la trei obiecte, și acelea de două ori „la alegere”.

FLORIN ANGHEL

Pedagogia comunicării

La verificarea cunoștințelor nu rareori obținem din partea tinerilor noștri interlocutori unele răspunsuri atât de neașteptat de stupide încât eti-chetarea lor ca „perle“ exprimă, în fapt, amărăciune de sinistru. Stupidi-tatea se referă nu numai la vici-erea conținutului informațional, ci aparține și modului de a formula răspunsuri, nereușitelor căutări de cuvinte care să îmbrace o idee, unor fraze contorsionate pînă la carica-tură. Constatarea că, în general, ele-vii nu știu să se exprime corect și frumos aparține nu numai lui Ray-mond Ball (Pedagogie de la comu-nication, Presses universitaires de France, Paris 1971). În căutarea vi-novațiilor se merge în sistemul nu-mărătorii inverse: universitatea acu-ză liceul, liceul arată cu degetul școala generală! Pusă astfel proble-ma ea pare simplificată pînă la de-naturare.

Raymond Ball analizează proble-matic situația dificultăților de comu-nicare — orală și scrisă — încă-drind-o într-o motivație mai largă, extradidactică și didactică.

În ipostaza în care chiar unii din-tre reputații oameni de cultură sînt în evident conflict cu ortografia, s-ar putea pune problema — de către elevii handicapați în performanțele lor școlare de dificultățile de comu-nicare scrisă mai ales — unor exi-gențe ale școlii fără corespondent

exact în practica comunicării so-ciale.

Nu se poate nega faptul că mijloa-cele de masă afectează acuratețea comunicării. Acestea, prin capacita-tea lor de sugestie și prin rapacita-tea lor, au instaurat un veritabil monopol asupra comunicației socie-tate-individ. Ele se adresează într-un aparent dialog unui interlocutor o-biectivat și anonimizat, căruia i se comunică, dar nu i se solicită repli-ca: el nu poate interpela, direct și imediat, micul ecran, difuzorul apar-aturii de radio, pagina de gazetă.

Pe de altă parte, expansiunea științei se asociază cu încifrarea pî-nă la codificare a mijloacelor ei de exprimare, formula sau simbolul lu-înd locul frazei, semnalul optic fă-cînd inutilă comunicarea verbală. În cazuri limită, în domeniul muzi-cii (ușoare mai ales) sau al artelor plastice, am recăzut la comunicări onomatopoeice sau monosilabice, la expresii nonfigurative.

În tot acest timp elevul nostru este supus unui perseverent instruc-taj de frazare, de verbalizare, de a cărei reușită nu ne declarăm însă pe deplin satisfăcuți. Care ar fi re-mediul didactic? Să-i punem pe elevi în situația de a vorbi și de a scrie mai mult. Ca să vorbească mai mult trebuie să-i antrenăm la di-alog, să le proiectăm un proces de învățămînt în care ei să devină în

mod constant interlocutori, să le creăm condiții de a gândi mai mult, independent, prin comunicare orală sau scrisă. Pentru toate acestea im-portant e nu numai exercițiul, ci și mediul de comunicare, calitatea a-cestuia, pe care profesorul o relevă prin exemplul personal, mai ales profesorul de limbă, afirmă Ray-mond Ball. Dar nu numai acestea, adaug. Direcțiile de afirmare a peda-gogiei comunicării sînt trei: cuvîntul rostit, întrebarea (adresată ele-vului sau profesorului de către elev), tăcerea — pauză în comunicare, sau caracteristică de ambianță (liniște).

Comunicarea prin tăcere introduce o notă interesantă, cu ecou prelungit în cititorul cărții. Prin tăcere — pa-uze în comunicare — profesorul ac-centuează idei, confirmă sau infirmă răspunsul elevului, se reinsta-lează ordinea în clasă. Pauzele nuan-țează comunicarea, îi relevă capaci-tatea de a convinge și de a impresio-na. A ști să taci la timp, atât cît e necesar, într-o atitudine sugestivă, ridică comunicarea la treapta de artă.

Chiar dacă pe plan social am in-trodus și alte genuri de comunicare va trebui să-i învățăm, în continuare, pe elevi să vorbească frumos și corect. E o necesitate asupra căreia nu putem așterne tăcerea, pe care o comunicăm subliniind-o.

BOMELO DĂSCĂLESCU

Bugetul timp

Există o artă a folosirii segmen-telor mici de timp.

Se spune că un scriitor francez care avea o nevăstă ce întirzia tot-deauna cu câteva minute servirea mesei, s-a gândit să scrie, în mo-mentele de așteptare, versuri. După ani, i-a oferit acesteia mai multe volume de meditații. Despre poetul Longfellow se povestește că ar fi tradus *Infernul* lui Dante timp de ani, doar în cele câteva minute di-naintea luării cafelei.

Aceste exemple, printre multe al-tele, probează cît de rentabilă poa-te fi exploatarea intensivă a unei unități de timp, de obicei, neglijată: **minutul**. Cîte „ferestre“ sau „răga-zuri“ de cinci sau mai multe minu-te folosim cu adevărat? Ne gîndim vreodată că perpetuate pe par-cursul unui an acestea înseamnă tot atîtea pierderi ale unor rezerve de timp, citeodată, imense?

Mulți gîndesc în felul următor: peste un sfert sau jumătate de oră am de făcut cutare lucru, de ce să mă mai apuc să citesc ori numai să răsfoiesc o carte? De obicei, a-ceștia fac parte din categoria ace-lora care au nevoie de „condiții“, de „atmosferă de lucru“, de „dis-poziție“ sau, oriental vorbind, de „chef“. Sînt cei care se „încălzesc“ greu, care au nevoie de pregătiri deosebite și care amînă mereu citi-rea unei cărți în căutarea unei zile „speciale“ sau unei săptămîni cînd, naivă speranță!, își închipuie că vor găsi timpul necesar acoperirii lectu-rii. Dacă îl vizitezi acasă îți arată rafturile garnisite cu cărțile cumpă-rate în ultimele luni, dar pe care n-au apucat să le citească, șoptin-du-ți laitmotivul cunoscut: „N-am timp!“.

La drept vorbind, timp nu vor găsi niciodată, cum niciodată nu vor găsi întrunite toate condițiile pe care și le doresc. Viața contemporană, cu solicitările ei tot mai intense, a re-dus la minimum răgazul pentru des-fătările lecturii. A trecut de mult vremea pe care cu atîta nostalgie o evoca Flaubert: „Ah! ces hommes du XVII-e siècle! Comme ils sava-ient le latin! Comme ils lisaient len-tement!“

Dar să vedem ce se poate face într-o durată infimă, de cinci mi-nute. Ei, bine, se poate consulta un catalog de editură, răsfoi o carte sau o revistă, se poate citi rezumatul unui articol ori un referat dintr-o publicație de referință, se poate par-curge tabla de materii a unui vo-lum, copia un citat sau o schemă, consulta aparatul critic al unei mo-nografii științifice ori redacta pe o fișă o notiță bibliografică, și cite altele.

Iar dacă facem un calcul pe mi-nute, zile și ani, ajungem la rezul-tate și mai interesante. Să admitem că micile și aparent neobservabilele noastre pierderi de timp „mărunt“ dintr-o zi însumează 30 de minute (cea mai fericită dintre situații, de-sigur). În 30 de minute putem citi aproximativ 20 de pagini, deci pe an 28 de cărți a cîte 250 de pagini fiecare; în cinci ani 140 de cărți, în zece ani...

Dar vă las pe dumneavoastră să socotiți mai departe.

COSTACHE OLĂREANU

Gînd pentru istoria neamului

Nici nu s-a stins încă zgomotul vorbelor ce străbăteau Bucureștiul, nici nu se estompase încă Eugen Barbu din atenția generală, și încă nu părăsise figura „Principelui“ somnul nostru, că o a doua ediție a cărții apărură. Dar cîtă nedreptate! Aceleași ziare ce scriseseră săptă-mîni despre carte, aceleași minți ce o judecaseră aceiași ochi ce o citise-ră pagină cu pagină acum au uitat de existența ei. Au părăsit-o negîn-dînd că se blamează ei înșiși, că prin fuga lor fac un pas spre ghilotina morală, că se aruncă în uitare. Căci orice nou născut trăiește prin sur-priza apariției sale, și doar pe mă-sura trecerii timpului el va străluci sau va pieri, necăutat de nimeni. Re-înnoirea apariției „Principelui“ o-bligă la gîndire; cartea pătrunde în domeniul meditației profunde, al gîndului nesupărat de zgomot, al chi-nului neîntrerupt în căutarea va-lorii. Țesînd din umbră și lumină o învăluitoare haină, vorbind de lu-

cruri cunoscute nouă și totuși altele, cartea lui Eugen Barbu domină, in-sensibilă la gratuități, conștiința arti-stică a ultimilor ani. Străinul Prin-cipe nu este o persoană în sine, nu este un om născut de o singură mamă. Frămîntat în pumn, pămînt-ului, adună trăsăturile unei epoci, grea și înspăimîntătoare vreme pentru români, cu oameni schingiuiți și vînzători de țară. Palma de pămînt, credință și lege pentru noi, ce a suportat atîtea răutăți ale istoriei, a primit și în acele timpuri oameni străini, veniți de aiurea, din Fanar, plini de vicii și doritori de galbeni. Fără credință, fără iubire, supți de dorința averii, au înghețat prin ne-vrednicia lor viață inimile creștîni-lor. Și greu va fi, foarte greu, să scrii ca în această carte, vorbind în limba vechilor cărți românești, tipă-rite cu trudă în vreo chilie de mî-năstire de călugări învățați și iubi-

tori de carte, sau cu fraza simplă și curată pe care o știm noi, cei de acum.

El, Principele, străbate chinuit de nesomn Palatul. El știe că va muri, cum atîția alții au fost ucîși înain-tea sa; știe că timpul nu-l așteaptă, că fiecare zi îl îndeamnă să adune și mai mari averi. Străin, se știe ne-iubit, și în gesturi nebune, înfrico-șat, eliberează poftele sale de cruzi-me. El, Principele, este sămînța ne-roditoare a lucrului ce se pierde, este efemerul. Iar cei mulți, cei ce sâpau zidurile de sare a ocnelor, cei care ridicau frumoase flori din pămîntul muncit, îl primeau pe el ca pe unul ale cărui zile sînt numărate; priveau în asuprirea lor agonia lui, căci ei sînt eternitatea, ceea ce a rămas și ce rămîne mereu; prin ei ne-am născut noi, cei care strîngem în piept aerul proaspăt al Țării.

CRISTIAN POPESCU

Traian vorbind trupelor — detaliu din Columna lui Traian

O importantă sarcină de partid

GENERALIZAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE 10 ANI

Ancheta noastră

Directivile Congresului al X-lea stabilesc un amplu program de perspectivă pentru pregătirea cadrelor necesare dezvoltării economiei socialiste a țării, asigurând astfel orientarea și cadrul de modernizare a învățămîntului pe o lungă perioadă de timp. În realizarea programului stabilit, generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani se înscrie ca o problemă de primă importanță. Din 1969 — anul de debut în realizarea acestui principal obiectiv al dezvoltării învățămîntului nostru și pînă în prezent, — problema generalizării școlii de 10 ani s-a înscris ca o permanentă în preocupările Ministerului Educației și Învățămîntului. S-au făcut eforturi în vederea transformării școlii de 10 ani într-o școală care să asigure însușirea de către elevi a unei culturi generale mai bogate și a unei culturi tehnice, care să le favorizeze acestora integrarea socială și profesională.

Pe această linie, a preocupărilor mai sus-amintite, se înscrie colociul național pe tema: „Generalizarea învățămîntului de 10 ani”, organizat de Ministerul Educației și Învățămîntului în zilele de 12 și 13 mai a.c. la care au participat inspectori școlari generali, cercetători ai Institutului central pentru perfecționarea personalului didactic și ai Institutului de cercetări pedagogice, membri ai catedrelor universitare și directori de școli.

Analizînd unele dintre cele mai importante probleme cu care se confruntă în prezent învățămîntul de 10 ani, discuțiile purtate cu acest prilej, au evidențiat inițiativa adoptată de inspectoratele școlare județene în această problemă și au conturat principalele măsuri, ce se impun a fi luate în anii școlari următori în vederea încheierii generalizării, în condiții optime, a învățămîntului obligatoriu de 10 ani.

Cu acest prilej, redacția revistei noastre a solicitat citorva dintre inspectorii școlari județeni opiniile lor cu privire la măsurile concrete care se cer adoptate pentru încheierea cu succes a generalizării învățămîntului de 10 ani în anul școlar 1973—1974.

Elena Georgescu,
inspector școlar general
al județului **BRAȘOV :**

Anul școlar, 1969—1970 a însemnat pentru școala românească debutul în realizarea acestui obiectiv principal înscris în Directivile Congresului al X-lea al P.C.R. — generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani. De-a lungul celor trei ani, Inspectoratul școlar al județului Brașov a făcut eforturi pentru înfăptuirea la timp a acestei acțiuni. Există însă câteva fenomene care, după părerea noastră, exercită o influență negativă asupra ritmului de generalizare a învățămîntului de 10 ani. Astfel, mulți părinți care și-au înscris copiii în clasa a IX-a și a X-a a școlii generale au sperat ca, pe baza examenelor de diferență, aceștia să intre în învățămîntul liceal; dar numai 7 % din aceștia au reușit la examenele de diferență. Și mai mare a fost numărul acelor părinți care au crezut că, paralel cu extinderea învățămîntului obligatoriu de 10 ani, se va reorganiza și învățămîntul profesional, așa încît absolvenții clasei a X-a, după o scurtă școlarizare profes-

sională vor putea să-și obțină calificarea dorită.

În vederea soluționării acestor probleme și a altora, pe care spațiul nu ne permite să le ridicăm, noi socotim că este necesară micșorarea duratei învățămîntului profesional, o punere de acord între prevederile Codului muncii și Regulamentul școlilor generale. Credem că e necesar să se acorde absolvenților clasei a X-a dreptul de a se prezenta la examenele de calificare în meseriile în care au făcut practică școlară. Această măsură ar spori interesul lor pentru însușirea meseriei și ar recuopera cheltuielile investite în învățămîntul de 10 ani (avînd în vedere că în școala de 10 ani elevul prestează un număr de 520 de ore de practică fără a primi o calificare, iar un tinăr care urmează cursul de calificare de trei luni realizează numai 468 ore după care i se acordă calificarea).

tip pentru internate în mediul rural cu o capacitate de circa 50 de locuri; c) sporirea numărului de burse pentru elevii care nu au școli de 10 ani în localitate; d) dotarea unor unități școlare cu mijloace proprii de transport; e) studierea posibilităților de decalare a concursului de admitere în licee după absolvirea clasei a X-a; f) organizarea unor cursuri

de scurtă durată (1—2 luni) pentru elevii clasei a X-a, care rămîn neintegrați în clase compacte, în scopul încheierii cursului complet al școlii de 10 ani, ca formă de sprijinire a învățămîntului fără frecvență pentru acești elevi; g) corelarea Codului familiei cu Legea învățămîntului în sensul ridicării limitei de vîrstă de căsătorie a fetelor de la 15 ani la 16 ani

Petre Radu,
inspector școlar general
al județului **TIMIȘ :**

Avem un număr relativ mic de clase a IX-a (54) și a X-a (28). Aceasta se explică prin faptul că gradul de industrializare a întregului județ și, în mod deosebit, a unor centre ca Timișoara, Lugoj și Jimbolia reprezintă focare de atracție a forței de muncă, fapt care determină ca o mare parte din absolvenții clasei a VIII-a să urmeze cu prioritate școala profesională, ori să se califice la locul de muncă, fenomen ce ne apare obiectiv și necesar. Din studiul de perspectivă efectuat de inspectoratul școlar, reiese că în anul școlar ce urmează, 1972—73, cuprinderea absolvenților clasei a VIII-a în una din formele de învățămînt existente

se va îmbunătăți, ajungînd la un procentaj de circa 95%, ceea ce practic înseamnă generalizarea școlii de 10 ani. În realizarea generalizării, am avut în vedere specificul județului nostru și am cuprins în egală măsură și absolvenții secțiilor cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare: germani, maghiari, sirbi. În plus, am urmărit ca școlile generale de 10 ani să fie create în localități în care există unități agricole de stat, cooperatiste, stațiuni de mecanizare a agriculturii, unități sau secții ale industriei locale, care să permită elevilor condiții optime necesare organizării și desfășurării practice.

Mihai Dumitriu,
inspector școlar general
al județului **BOTOȘANI :**

Comparativ cu alte județe ale țării, județul Botoșani avea în anul școlar 1969—1970 o situație oarecum deosebită, în sensul că baza materială și didactică nu era suficient dezvoltată și consolidată, rețeaua școlilor postgenerale slab dezvoltată precum și un număr mare de cadre didactice necalificate; cursurile școlare funcționau în 75 săli închiriate, iar în orașe indicele de folosință a sălilor de clasă era de 2,2. De asemenea, în peste 80% din școli nu existau laboratoare, iar cele existente erau slab dotate. Considerăm că ar fi necesar, avînd în vedere situația județului nostru, să primim fonduri din investiții centralizate

mai mari, destinate construirii de internate în mediul rural, iar numărul de burse pentru elevii din clasele a IX-a și a X-a să fie de asemenea sporit. Posibilitățile de cuprindere în școlile postgenerale din județul nostru sînt cu mult sub media pe țară, reprezentînd doar un procent de 23%. De aici concluzia că, în județul Botoșani, rețeaua școlilor profesionale și a liceelor de specialitate trebuie diversificată, nu prin mărirea cifrelor de școlarizare a școlilor existente, ci prin înființarea de noi unități, unde elevii să fie școlarizați și pregătiți, în scopul mării posibilității de cuprindere în școlii postgenerale a absolvenților clasei a VIII-a.

Maria Vicol,
inspector școlar general
al județului **BACĂU :**

În județul nostru, prin activitatea desfășurată de colectivele didactice, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat, am reușit să încheiem generalizarea învățămîntului în toate orașele, comunele subordonate, cit și în 8 comune din județ. În restul comunelor procentul de cuprindere se realizează în 1—2 școli de 10 ani, iar în 8 comune nu există nici o școală de 10 ani, motivat mai ales de faptul că nu au existat efectivele de elevi corespunzătoare regulamentului sau spațiul de școlarizare strict necesar. Experiența ne arată că în condițiile învățămîntului obligatoriu de 10 ani se amplifică unele

greutăți în școlarizarea elevilor, determinate de factori obiectivi și subiectivi. Fără a intra în probleme de conținut, aș reține atenția asupra: necesității de a se reglementa limita maximă de vîrstă pînă la care elevii sînt obligați să urmeze clasele a IX-a și a X-a la cursuri de zi, corelat cu prevederile Codului muncii; organizării învățămîntului seral și frecvență pentru elevii care sînt încadrați în producție sau care depășesc vîrsta de școlarizare obligatorie la zi, dezvoltării rețelei de școli speciale și case de copii ca și modificarea normativelor care reglementează cuprinderea în aceste unități a copiilor.

Leon Hogiu,
inspector școlar general
al jud. **BISTRIȚA-NĂSAUD :**

Pornind de la condițiile geografice și economice ale județului nostru, am socotit că cele mai potrivite căi prin care să asigurăm școlarizarea unui număr cit mai mare de elevi ar fi următoarele: a) înființarea claselor a IX-a în localitățile cu natalitate mare, în care am avut certitudinea menținerii acestora cu proprii lor elevi, unități care reprezintă 84% din totalul școlilor de 10 ani. b) gruparea elevilor în centrele de comună, asigurînd școlarizarea lor prin transport în comun. Anul școlar viitor va marca un nou și însemnat pas în cuprinderea în clasa a

IX-a a absolvenților clasei a VIII-a, ajungîndu-se la un procent de 82%, iar în anul școlar 1973/1974, generalizarea învățămîntului de 10 ani în județul nostru se va încheia în linii mari, cuprinzînd aproximativ 98% din absolvenții claselor a VIII-a, care nu urmează o formă a învățămîntului postgeneral.

Încheierea cu succes a procesului de generalizare a învățămîntului de 10 ani presupune următoarele măsuri: a) alocarea de fonduri din investițiile centralizate pentru construirea de internate în mediul rural; b) elaborarea unor proiecte

Vasile Romanescu,
inspector școlar general
al județului **GORJ :**

Pentru a îndeplini sarcina generalizării învățămîntului de 10 ani pînă în 1973—1974, este necesar să aplicăm două variante: atît micșorarea numărului de elevi din clasele a IX-a și a X-a și transformarea școlilor de 8 ani în școli de 10 ani, cit și înființarea unor centre în care să fie școlarizați elevii din localitățile, unde numărul acestora pe clase este sub cifrele corespunzătoare. În situația aplicării ambelor variante, numărul de burse pentru clasele a IX-a și a X-a poate fi scăzut, și astfel numeroși elevi pot fi școlarizați, fără să fie nevoie de amenajări și construcții suplimentare, precum și de personal administrativ și de serviciu în plus. Următoarele măsuri ar

duce, după opinia noastră, la creșterea generalizării învățămîntului de 10 ani: înscrierea în învățămîntul profesional fără examen de admitere a celor care au absolvit 10 clase, pînă ce se va putea asigura reducerea perioadei de școlarizare în această formă de învățămînt; distribuirea bursei încă din luna august, pentru a asigura școlarizarea elevilor din clasele a IX-a și a X-a în alte localități. Prin organizarea învățămîntului de 10 ani în variantele amintite, în județul Gorj în anul școlar 1973—1974, procentul de cuprindere în clasele a IX-a și a X-a a absolvenților clasei a VIII-a va trece de 90 %.

CORNELIA GIRMACEA

CARTEA POLITICĂ

IOSIP BROZ TITO

„Iugoslavia socialistă și politica ei“

În Editura politică a apărut recent volumul „Iugoslavia socialistă și politica ei“ de Iosip Broz Tito, care cuprinde o culegere de texte din rapoartele, expunerile și cuvântările tovarășului Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. Lucrările incluse scot în evidență coordonatele fundamentale ale Iugoslaviei socialiste în ultimul deceniu. Alte texte sînt închinată fundamentării unui vast program de acțiune menit să asigure continuitatea dezvoltării revoluționare a Iugoslaviei. De asemenea scrierile înmânunchiate în acest volum reliefează preocuparea autorului pentru afirmarea tot mai puternică în lume a influenței socialismului, subliniind importanța pe care o are în acest sens promovarea între țările socialiste a relațiilor de tip nou, întemeiate pe principiile internaționalismului proletar, pe egalitate în drepturi și neamestec în treburile interne, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe înfrățitorare și avantaj reciproc.

Publicarea textelor amintite, răspunde interesului opiniei publice din țara noastră de a cunoaște mai bine realitățile politice și sociale din țara vecină și prietenă.

„Morală comunistă“

Recent, a apărut în Editura politică, volumul intitulat „Morală comunistă“ care face parte din culegerile ce apar în cadrul colecției „Documente ale Partidului Comunist Român“. Cu această apariție, numărul lucrărilor din această colecție care se găsesc în librării este de 17.

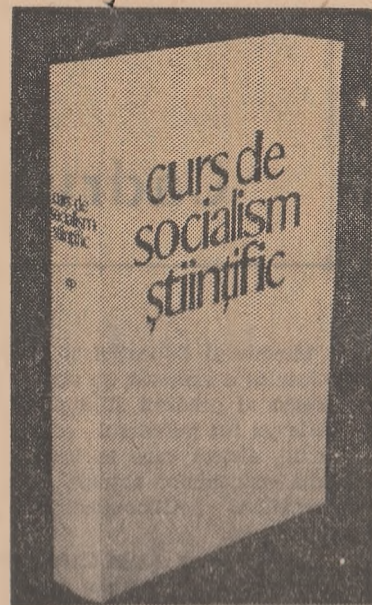
Lucrarea „Morală comunistă“ din al cărei cuprins semnalăm: „Socialismul și înflorirea personalității umane“, „Trăsături ale eticii comuniste“, „Calitățile morale ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii“, „Promovarea permanentă a principiilor eticii comuniste — o cerință logică a progresului societății“ a fost pregătită pentru tipar de colective de cercetători de la Institutul de filozofie al

Academiei de științe sociale și politice și ale Editurii politice.

Sondajele efectuate la numeroase librării atît din Capitală cît și din țară arată o largă solicitare din partea tuturor categoriilor de cititori, care găsesc în această colecție, un material sintetic elaborat de diferite colective pe baza documentelor P.C.R. Cursanții încadrați în diferite forme de învățămînt politic, cadrele didactice, activiștii de partid și de stat, au astfel la îndemînă o serie de culegeri, care prezintă în mod sintetic, pe baza documentelor P.C.R. orientarea ideologică a partidului nostru, în principalele domenii de activitate, politica sa creaționă, marxist-leninistă, în problemele economice, sociale și culturale interne și ale situației internaționale.

„Curs de socialism științific“

Elaborat de catedra de Socialism științific a Institutului politehnic din București, cursul pune la îndemînă studenților — precum și a unor largi cercuri de cititori — un util instrument de lucru, menit să înlesnească cunoașterea și înțelegerea proceselor și fenomenelor social-politice proprii lumii contemporane. O mare parte din sumarul cursului este consacrată problemelor revoluției socialiste, procesului revoluționar în România, politicii marxist-leniniste, crea-

toare, interne și externe, a Partidului Comunist Român de construire în patria noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate, de făurire a premisselor trecerii treptate la comunism.

„Ștefan Stincă“

În colecția „Evocări“ a apărut culegerea selectivă „Ștefan Stincă“. Ea cuprinde studii ale lui Ștefan Stincă, precum și un fragment din teza sa de doctorat publicate toate în presa socialistă și democratică a vremii. Găsim în lucrarea amintită, mai ales, acele articole și studii care reflectă faptul că militantul dr. Stincă a fost călăuzit de ideologia marxistă, precum și considerații teoretice legate de practica sa de medic în mijlocul tărînilor.

Dezbaterea-dialog cu tema:

„Probleme ale perfecționării predării științelor sociale în liceu“

Cabinetul catedrei de Socialism științific al Facultății de filozofie din București, a inițiat, de curînd, o acțiune deosebit de interesantă. Este vorba despre dezbaterea-dialog cu tema „Probleme ale perfecționării predării științelor sociale în liceu“. Au fost invitați să-și spună cuvîntul pe marginea acestei probleme actuale și de mare importanță în pregătirea politico-ideologică a elevilor, specialiștii din institute de cercetare, cadre didactice universitare, profesori de liceu, studenți și elevi. Dezbaterea a început cu prezentarea a două referate: „Munca independentă în relația învățămînt liceal-învățămînt universitar“ susținut de lector dr.

Marla Cosma și „Activizarea lecției de științe sociale în liceu“ (concluzii rezultate dintr-un experiment realizat de un grup de cadre didactice și studenți de la secția de filozofie, în licee din Capitală) de lector Cornelia Grünberg. Aspectele deosebit de interesante privind perfecționarea predării științelor sociale în liceu care au fost analizate în expunerile amintite, au stîrnit, discuții vii, opinii, sugestii, propuneri. Inițiativa catedrei de Socialism științific, care va fi continuată în perioada următoare cu alte asemenea acțiuni, s-a dovedit utilă, eficientă.

M. R.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII nr. 49 din 20 mai 1972

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în concepția și practica P. C. R.

Definiția cit mai riguroasă a etapelor în evoluția unei țări, caracterizarea acestora se află în strânsă legătură cu formularea cit mai precisă a mobilurilor ce stau în fața societății, cu evidențierea forțelor motrice ale progresului ei. Investigarea și cunoașterea profundă a vieții sociale nu permis partidului comunist să discearnă tendințele dezvoltării României, elementele noi ce survin, ori se prefigurează în mersul mereu ascendent al națiunii noastre socialiste. În felul acesta s-a ajuns la concluzia, inserată în documentele Congresului al X-lea al P.C.R., potrivit căreia se stabilește ca obiectiv fundamental al programului de viitor lărgirea și perfecționarea în continuare a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Punând această problemă, s-a pornit de la realitățile concrete din România, de la stadiul economic și social-politic pe care l-am atins. Aceasta înseamnă — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — că țara noastră a intrat într-o etapă istorică nouă de dezvoltare. Elaborând teza fărâșurii societății socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al X-lea a pus în fața partidului o problemă ideologică și teoretică nouă”.

Formulând obiectivul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Partidul Comunist Român a reușit o definiție mai potrivită, mai adecvată noulor etape istorice în care a pășit. Noul termen-concept exprimă mai precis caracterul dinamic al societății noastre, permanenta ei dezvoltare și perfecționare, iar din punct de vedere practic oferă o mai limpede perspectivă. În fond, el arată că societatea românească, după victoria socia-

lismului, se dezvoltă pe propria-i bază, dar este încă departe de faza superioară a formațiunii social-economice socialiste (comunism). Noua definiție sugerează un proces permanent, complex și multilateral de înaintare, de mișcare a societății noastre. Or, ea — definiția dialectică a etapei — reflectă adâncirea înțelegerii realităților în neurmată transformare, denotă însăși atitudinea activă față de sarcinile ce și le propune avangarda noastră marxist-leninistă.

În concepția și programul Partidului Comunist Român, societatea socialistă multilateral dezvoltată apare ca o etapă superioară, de maturizare, de creștere puternică și complexă, de înaintare a socialismului pe toate planurile, de perfecționare a bazei și suprastructurii socialiste. Prin înfăptuirea acestui măreț obiectiv de perspectivă, România se va apropia cu pași hotărâtori de nivelul țărilor cu o economie avansată și-și va crea treptat premisele necesare trecerii spre comunism.

Cit anume va dura etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate? Desigur, nu se poate indica o dată calendaristică exactă. Documentele partidului nostru afirmă că ea se va întinde pe o perioadă de timp îndelungată, cuprinzând câteva cincinale, probabil pînă prin anii 1985—1990, pînă cînd societatea socialistă se va înfățișa din toate punctele de vedere superioară celei capitaliste. Aceasta nu înseamnă că va trebui să se coplezească dintr-o dată structura economică a țărilor capitaliste avansate, și nici să se realizeze performanțe superioare la absolut toți indicatorii producției, dar va fi necesar să se ajungă la un ridicat nivel al venitului național

pe locuitor — ca efect al unei înalte productivități a muncii sociale.

Atotcuprinzător, procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate îmbrățișează deopotrivă toate activitățile umane, vizează crearea și îmbinarea armonioasă a premiselor materiale și spirituale necesare în devenirea comunistă a României. Ca atare, și conceptul respectiv este dinamic, sintetic și cuprinzător, unitar și de largă deschidere; el este supus unor eventuale precizări și înnoiri pe care le vor impune evoluția ulterioară, proba de foc a practicii.

Descifrarea coordonatelor principale ale societății socialiste multilateral dezvoltate — așa cum aceasta se conturează în viziunea P.C.R. — învederează rolul primordial al forțelor de producție, factorul esențial al progresului. Se propune, deci, făurirea unei baze tehnico-materiale, moderne, puternic dezvoltate prin continuarea în ritm susținut a industrializării socialiste considerate ca o politică unitară și de lungă perspectivă, prin dezvoltarea intensă și multilaterală a agriculturii — ca importanță, cea de-a doua ramură a economiei naționale. În strategia dezvoltării forțelor de producție trebuie sporit rolul factorilor intensivi; de asemenea, pus un accent pe aspectele calitative ale dezvoltării economice. Trebuie să se realizeze o viguroasă dezvoltare industrială a tuturor ramurilor producției. Partidul Comunist Român concepe lărgirea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a țării ca un proces, al cărui substanță constă în însușirea forțelor de producție înaintate ale epocii contemporane și care rezultă din desfășurarea în prezent a revoluției tehnico-științifice.

Intrucît societatea socialistă multilateral dezvoltată va fi — trebuie să fie — societatea unei înalte eficacități, a unei creșteri armonioase, se impune îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, și, în primul rînd, a industriei — ramura decisivă a economiei. De altfel, dezvoltarea județelor și localităților rămase în urmă este și o latură a democrației socialiste, în sensul că — prin amplasarea rațională în spațiu a noulor obiective economice — se creează pentru toți cetățenii condiții de lucru, posibilități egale de acces la locuri de muncă mai bine retribuite, mai calificate. Avîntul forțelor de producție, în general făurirea bazei tehnico-materiale corespunzătoare, solicită eforturi considerabile, investiții mari și rațional repartizate, dezvoltarea adecvată a acumulări-

IONEL NICOLAE

(Continuare în pag. a II-a)

lor, precum și o asemenea politică în domeniul relațiilor economice externe care să se soldeze cu îmbunătățirea locului țării noastre în diviziunea mondială a muncii, cu o participare tot mai activă și mai fructuoasă la colaborarea și cooperarea internațională.

Programul P.C.R. vizează, de asemenea, organizarea rațională și sistematizarea mai bună a teritoriului țării noastre, crearea de noi centre orașenești și organizarea pe baze științifice a vieții comunelor și satelor patriei, astfel încât să se asigure apropierea treptată a satului de oraș, a condițiilor de trai de la sate de cele de la orașe.

Ca urmare a împlinirii măsurilor preconizate de P.C.R. vor avea loc schimburi puternice în structura societății românești, dar, mai cu seamă, va crește rolul clasei muncitoare ca forță principală în întreaga viață economică și socială.

Promovarea pe scară largă și în ritmuri susținute a progresului tehnic și științific va face, în mod cert, să intervină mutații profunde în activitatea de producție, în baza mecanizării, automatizării și cibernetizării, iar toate acestea vor duce la reducerea simțitoare a deosebirilor dintre munca fizică și cea intelectuală, prin pregătirea profesională corespunzătoare, prin „intelectualizarea” — în sensul cel mai bun al cuvântului — a tuturor lucrătorilor. Din punct de vedere economic, munca socială își va sporii gra-

dul de complexitate, devenind mai fertilă. Treptat, se desfașează un proces de apropiere a tuturor claselor și grupurilor sociale, de omogenizare socială. Se va dezvolta intens cultura, se va ridica nivelul de instruire al tuturor cetățenilor (până în 1990, la noi întregul tineret va frecventa învățământul liceal de 12 ani).

Potrivit concepției P.C.R., apare și în perspectivă necesitatea unei mai juste repartiții a venitului național, a realizării și menținerii unui raport judicios între fondul de acumulare și fondul de consum, atât în scopul asigurării reproducției sociale lărgite cât și pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului. Se are în vedere o repartiție a fondului destinat consumului în spiritul echității socialiste, micșorarea decalajului între veniturile mari și cele mici.

O altă direcție importantă în care societatea românească va evolua în următoarele decenii este perfecționarea continuă a relațiilor de producție. În acest sens, partidul și guvernul nostru acționează și vor acționa pentru dezvoltarea și consolidarea proprietății socialiste în cele două forme ale ei, pentru îmbunătățirea sistemului de planificare, imbinarea judicioasă a conducerii pe bază de plan unic cu autonomia largă a unităților, perfecționarea raporturilor de cooperare între unitățile productive din industrie și agricultură, dintre producție și cercetarea știin-

țifică, dintre producție și învățământ etc. Se urmărește ca relațiile dintre oameni să fie organizate pe temelile echității, cinstei, corectitudinii, înaltei responsabilități față de colectiv, față de societate. Întrădăcinarea normelor moralei comuniste în întreaga viață socială este abordată ca o parte integrantă, de cea mai mare însemnătate, a operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — așa cum se subliniază și în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată se va caracteriza și prin afirmarea muncii la cote superioare. Se va asigura muncă pentru toți cetățenii. Se va urmări utilizarea optimă a forței de muncă și a întregului aparat de producție. Munca trebuie să devină — și va deveni — atât o necesitate, cât și o plăcere pentru fiecare.

O latură inseparabilă și o cerință obligatorie a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate rezidă în dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste, în strânsă legătură cu participarea tot mai activă și mai conștientă a clasei muncitoare și a întregului popor la conducerea treburilor obștești.

Drumul istoric de pînă acum și mai ales perspectiva — cu o multitudine de sarcini, tot mai complexe — reclamă creșterea în continuare a rolului conducător al partidului comunist, întărirea statului ca principal instrument în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Lecția de recapitulare

Lecția de recapitulare trebuie să ridice pe o treaptă superioară atât aspectul instructiv al activității din școală, cât și pe cel educativ.

Ea are menirea sa, în sensul că prezintă cunoștințele în totalitatea laturilor lor și le corelează cu alte noțiuni aparținând aceluiași fenomen pentru a le asigura o viziune unitară, de ansamblu, asupra fenomenului respectiv, solicită o informare personală din partea elevilor, le stimulează și le formează un stil de muncă independent, le asigură înțelegerea logică a raportului în care se găsesc față de un fenomen sau altul.

Iată de ce sîntem pentru lecții de recapitulare care să ridice probleme de profunde solicitări din partea elevilor, profesorului revenindu-i, după opiniile noastre, sarcina să orienteze discuțiile și să vină cu con-

cluziile convenite, doar atunci cînd acestea nu le-au realizat înșiși elevii. Acest lucru este pe deplin posibil la clasele mari de liceu.

În același timp, lecția de recapitulare trebuie privită și ca un moment al unui proces, dar și ca un rezultat pregătit cu minuțiozitate pe tot parcursul trimestrului sau al anului școlar. Aceasta presupune un minim de bibliografie pentru elevi (mă refer la cei din liceu), un stil de muncă independent, bine îndrumat, încununat de un final de clarificări profunde prin contribuții personale din partea lor.

În acest mod, elevii devin stăpîni ai unor sisteme de noțiuni, pe baza cărora, mai tîrziu, se vor realiza ca profesioniști într-un domeniu de activitate sau altul.

Cadrul unei activități eficiente

Ministerul Educației și Învățămîntului a elaborat un sistem încheiat al predării științelor sociale pe tot parcursul anilor de studii, sistem care se înscrie pe linia exigențelor actuale față de pregătirea politico-ideologică a tineretului.

La Liceul nr. 1 din Caransebeș, prin crearea cabinetului de științe sociale s-a reușit să se schimbe condițiile în care se desfășoară lecția, să se creeze profesorului posibilitatea de a croi drum unei noi metodologii de realizare a lecțiilor, de a găsi forme și mijloace de învățămînt cît mai variate, dispunînd de aparatură, scheme, grafice, atlase etc., pentru instruirea și educarea elevilor. Credem că s-a creat un mediu mai prielnic activității permanente a elevilor, a muncii lor independente de pregătire și de informare suplimentară.

Cabinetul este centrul de informare privind politica partidului și statului nostru pe plan intern și extern, literatura filozofică, sociologică etc. În felul acesta el are o funcționalitate didactică, instructiv-educativă. În el se țin orele de științe sociale, el este în același timp un loc de studiu și documentare atît pentru elevi, cît și pentru toate cadrele didactice din școală. În cabinet pot fi consultate cărți de specialitate, documentele Congresului al IX-lea și al X-lea ale partidului nostru, ale diferitelor plenary ale Comitetului Central al P. C. R., expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu. Sînt la îndemîna elevilor, a profesorilor ce doresc să se pregătească colecțiile la zi ale cotidianelor și periodicelor, planșe și grafice pe probleme de economie politică, socialism științific, mișcarea muncitorească, fotografii, portrete ale unor eroi comuniști, pliante, diafilme, diapozitive etc.

La activitatea cabinetului de științe sociale sînt antrenați elevii. Au fost stabilite grupe de lucru care se ocupă de selecționarea unor articole ce apar în diferite ziare și reviste, de comple-

țarea fișelor bibliografice. Elevii anilor III și IV răspund de procurarea și distribuirea cărților, țin la zi colecțiile de ziare și reviste.

În prezent, practica pune în evidență necesitatea desfășurării unei munci temeinice și continue pentru găsirea celor mai potrivite căi și mijloace de valorificare a condițiilor create, a asigurării unei bune funcționalități.

Activitatea în cadrul cabinetului de științe sociale demonstrează cu prisosință faptul că eficiența lecției este mărită în condițiile în care profesorul este hotărît să înlăture formalismul din predare, generat, printre altele, și de faptul că de multe ori se țin lecții așa-zise clasice în care profesorii vorbesc și elevii ascultă. Cabinetul a creat un mediu prielnic activității permanente a elevilor, care pot participa mai activ și conștient la „descoperirea” unor cunoștințe, asimilîndu-le temeinic, prin muncă independentă. Lecția, în aceste condiții, nu mai rămîne închisă în tipare vechi.

Cu mult succes s-au putut organiza în cabinetul de științe sociale unele lecții de economie politică printre care „Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii în Republica Socialistă România”, „Productivitatea muncii”, „Salariul și formele de salarizare”, unele lecții de socialism științific ca „Revoluția populară în România”, „Statul socialist român” sau de istorie: „Începuturile mișcării muncitorești în România”, „România în anii crizei generale 1929—1933” și altele în realizarea cărora s-a folosit, într-o ordine logică (potrivit ideilor fundamentale) planșe, grafice, scheme, diafilme sau diapozitive, fragmente din expunerile ale conducătorului partidului și statului nostru.

În ce privește materialul vizual, noi am selectat, în primul rînd, aspecte cu însemnătate generală deosebită și în al doilea cele asupra cărora trebuie insistat mai mult într-o anumită etapă. În cabinetul de științe sociale sînt expuse cu caracter permanent un număr foarte re-

strîns de planșe și grafice. Noi nu am înțeles prin cabinetul de științe sociale o sală de expoziție în care materialul intuitiv, prea abundent, sau folosirea lui în neconcordanță cu principiile didactice să provoace fenomene de inducție negativă. Cele mai multe materiale ilustrative, în legătură cu tema ce se predă, sînt expuse în holul de la intrarea în cabinet, iar altele se folosesc în timpul lecției.

În cabinetul de științe sociale se desfășoară învățămîntul politic U.T.C. Cu ocazia dezbaterilor diferitelor teme ca: „Societatea socialistă multilateral dezvoltată”, „Tradiții revoluționare ale clasei muncitoare”, „Partidul și tineretul” etc ; au stîrnit un viu interes, documentele, planșele, diapozitivele sau diafilmele, care prezentau aspecte din transformările economice, sociale și culturale ale patriei noastre, din lupta clasei muncitoare, a țărânimii și a altor categorii de oameni ai muncii, sub conducerea Partidului Comunist Român pentru libertate și dreptate socială. Și cercurile de științe sociale țin ședințele în cabinet. Profesorii de științe sociale din școala noastră se străduiesc să introducă pe elevi în mod treptat în atmosfera de lucru a unui cabinet activ. Este vorba despre studii individuale ce-l efectuează elevii după diferite documente, despre consultarea unor materiale, întocmirea unor fișe bibliografice sau confecționarea materialului didactic. În cabinet se folosesc și bune rezultate televizorul și aparatul de radio. Elevii au audiat cu regularitate consultațiile pe diferite teme, discuții în cadrul cărora se aprofundează temele expuse.

Avem convingerea că am pornit pe un drum bun, spre îmbunătățirea predării științelor sociale. De aceea ne preocupăm găsirea celor mai potrivite căi și mijloace de valorificare a modestiei noastre avuții, pentru asigurarea unei funcționalități cît mai eficiente.

istorie — evident că nu întreaga ei desfășurare — poate să utilizeze în realizarea ei metoda prin descoperire, așa că mă voi opri aici cu exemplele. Vreau numai să adaug — din propria-mi experiență — că, dacă la primele lecții se întîmpinau unele greutăți în utilizarea metodei, în decursul celorva ore clasa se obișnuiește și participarea ei la lecție sporeste.

În ceea ce privește desfășurarea lecției pe baza materialului bibliografic indicat anterior elevilor, mi se pare că ea prezintă unele neajunsuri: dacă se indică materialul bibliografic la întreaga lecție, întregii clase, parcursul și însușirea lui înseamnă o supraîncărcare a elevilor (despre bugetul lor de timp nu este cazul să discutăm); dacă se indică material bibliografic pe părți ale lecției și pe grupuri de elevi, aceasta duce la o pregătire fragmentară, ce nu poate fi completată în ora de curs.

În concluzie, aș vrea să spun că activizarea lecției de istorie, modernizarea ei, trebuie să urmărească realizarea unui obiectiv maior: valorificarea plenară a conținutului ei formativ-educativ. Aceasta înseamnă formarea la elevi a unei concepții științifice despre societate, concepția materialist-istorică, formarea unor profunde sentimente patriotice și internaționaliste.

Insuficiențe în predarea istoriei

Prin conținutul științific al problemelor ce intră în aria sa, istoria dispune de numeroase și variate procedee și metode de predare ce pot pune în mișcare gândirea cauzală a elevilor, conducându-i spre cunoașterea tot mai profundă a raporturilor logice dintre fenomene a dependenței cauzale și, în ultima analiză — acesta fiind și scopul ei — ducind la cunoașterea dezvoltării societății și a legilor specifice ce acționează într-o etapă istoricește determinată.

Observațiile culese cu ocazia inspecțiilor, discuțiile cu elevii, precum și răspunsurile date la examene au subliniat că gândirea cauzală se dezvoltă numai în aceste situații fiind cunoștințele devin convingeri ale elevului și nu o cantitate de date, fapte însușite în mod mecanic, pentru a da un oarecare răspuns la lecție sau examen și a obține o notă.

Din acest punct de vedere, au obținut rezultate valoroase acei profesori care au reușit să le dezvolte elevilor judecata, să-i determine să simtă necesitatea de a găsi un răspuns problemelor conținute de lecții, necesitate ce

trebuie transformată într-o trebuință internă anume provocată și consolidată.

În acest proces de stabilire a corelațiilor între diferitele evenimente sau fenomene istorice, formarea și adîncirea noțiunilor istorice trebuie să ocupe un loc central în activitatea profesorilor, iar comparațiile dintre date să fie realizate ca procedee de lucru cu care să-i înarmeze pe elevi, procedee ce stabilesc, inevitabil, legături între învățatură, ca proces exterior, și dezvoltarea aptitudinilor și a capacității intelectuale, ca proces interior.

Între activitatea de însușire a cunoștințelor și dezvoltarea gândirii, a capacității de a analiza, compara, caracteriza și prezenta importanța și urmările diferitelor fenomene, profesorul trebuie să evidențieze acel raport dialectic prin care cauza și efectul își pot schimba locul, gândirea ca proces și gândirea cu activitate devenind, în acest fel, aspecte ale unuia și aceluiași fenomen.

Neținîndu-se seama de aceste cerințe, necesități obiective, verificate de experiența didactică, am întîlnit în activitatea unora dintre profesorii de istorie o serie de neajunsuri, cu repercusiuni în pregătirea elevilor. Astfel, se pierde din vedere, în unele situații, faptul că numai pe măsura acumulării de noi cunoștințe, a aprofundării noțiunilor și a dezvoltării gândirii, elevii pot să generalizeze și să abstractizeze relațiile cauzale, condițiile ce le permit înțelegerea și evidențierea legilor generale ce guvernează societatea.

O pregătire superficială a lec-

țiilor nu permite o prelucrare științifică, politico-ideologică și o corespunzătoare valorificare a conținutului educativ al lecțiilor de istorie, fapt ce conduce la predominarea caracterului factologic-descriptiv, cantitativ, în verificarea, predarea și fixarea cunoștințelor.

Preocuparea pentru epuizarea cantitativă a prevederilor programei școlare, și nu pentru prelucrarea lor creatoare, este egală cu prezentarea monotona, aridă, schematică, ceea ce împiedică dezvoltarea capacității raționale și emoționale a elevilor; lecțiile, în asemenea situații, nu formează convingeri și nu determină atitudine critică față de evenimentele istorice.

Existența unui nivel rudimentar al explicațiilor cauzale ale diferitelor evenimente rezultă uneori și din insuficiența activității a profesorului, care nu se preocupă îndeajuns de formarea reprezentărilor și noțiunilor istorice, situație determinată de necunoașterea sau nereșpectarea cerințelor psiho-pedagogice ale formării procesului de cunoaștere la elevi, în raport cu particularitățile de vîrstă și individuale ale elevilor. Se alunge astfel la lecții ce seamănă foarte mult între ele (conținut și formă), desi se adresează unor clase de nivel diferit, și prin tematică lor trebuie realizate diferențiat; în alte situații, tot din lipsa unei pregătiri temeinice, lecțiile au un nivel teoretic sub cel prevăzut de programele școlare ceea ce frînează dezvoltarea intelectuală și moral-politică a elevilor.

ALEXANDRU DINU

Lecție în cabinetul de științe sociale

Din cele relatate pînă acum se desprind următoarele concluzii : lecțiile de recapitulare trebuie pregătite din primele ore de curs raportînd permanent cunoștințele noi la cele învățate și la cele ce vor fi învățate ; recapitularea este și lecție și metodă, deci, grijă față de conținutul și modalitățile de realizare ; momentul lecției de recapitulare îl alege profesorul, ținînd seama de situația concretă a clasei. Conținutul lor trebuie să urmărească scopul general adică aprofundarea noțiunilor, corelarea lor și realizarea unor sisteme de noțiuni, dezvoltarea capacității de gîndire la elevi, stimularea gîndirii creatoare, crearea de convingeri științifice.

Realizarea acestor cerințe fundamentale, de o mare importanță, depinde de felul în care este elaborată tematica recapitulării. Un spirit modern, novator se impune în această privință.

De pildă, la obiectul „Economia politică“ la anul III — liceu, voi propune spre recapitulare finală următoarele teme : Producția și reproducția socială ; Producția de mărfuri și legea valorii ; România în etapa fîuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cu formulări de acest gen, cred că se poate merge pe problematizare așa fel încît elevii să înțeleagă principalele categorii economice și modul lor diferit de manifestare în orînduirii sociale diferite și în condiții concret-istorice diferite. Astfel, temele de recapitulare au un caracter interpretativ, și ajută pe elevi să înțeleagă baza teoretică a activității economice practice a școlii. Se asigură posibilitatea ca elevii să se ridice la înțelegerea teoretică a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată pe baza ultimelor clarificări din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în Consfătuirea de lucru a activului de partid din dome-

niul ideologiei și al activității politice și educative. Se fac comparații între conținutul fenomenelor social-economice în capitalism și socialism, urmate de concluzii care să ducă la deplină înțelegere a contemporaneității, a relațiilor naționale, a justiției politicii partidului față de aceste realități și, de aici, la consolidarea unor convingeri ce se vor manifesta în activitatea omului de mîine al patriei noastre.

Pentru obiectul „Filozofie și socialism științific“, formulăm teme ca : „Legile dialecticii și acțiunea lor pe plan social“, „Statul și revoluția“.

În cadrul primei teme avem în vedere fundamentarea științifică a unor fenomene sociale ca : lupta de clasă, revoluția socială, revoluția culturală și altele, ca manifestări legitime, cerute de acțiunea legilor dialecticii marxiste pe plan social.

Așa vor înțelege elevii pe deplin faptul că societatea socialistă reprezintă un ansamblu de fenomene care, prin intercondiționarea lor logică, asigură societății caracter unitar, precum și faptul că aceste fenomene sociale se dezvoltă prin acțiunea unor legi obiective.

În legătură cu cea de a doua temă pornim de la originea și esența statului. Continuăm cu prezentarea luptei de clasă ca lege a orînduirilor bazate pe antagonisme de clasă (idee reluată din teme precedente) care se ridică la forma ei supremă prin revoluția socialistă și ajungem la ideea că statul socialist este rezultatul imediat al revoluției socialiste, ne vom opri apoi mai mult la dezbaterile temelor cu privire la suveranitatea de stat în condițiile contemporane.

Acestea sînt doar sugestii. Fiecare profesor știe însă ce și cît a făcut la clasă și, ca atare, cît și unde să insiste.

NICOLAE PROFEANU

Tradițional și modern în predarea Științelor sociale

Spiritul creator, receptivitatea la cerințele progresive și complexe ale realității istorice concrete, dinamica științei și dialogul pe multiple planuri sînt fenomene care influențează profund pedagogia contemporană. Evoluția științelor sociale canonice, în cadrul acestui proces, un loc aparte prin modul în care se militează pentru precizarea conținutului programatic, metodologiei și rolului lor formativ în învățămîntul modern.

Elaborarea sistemului unitar al predării științelor sociale și alte măsuri luate de Ministerul Educației și Învățămîntului, pe baza indicațiilor date de partid și, personal, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au efecte pozitive care se vădese tot mai mult în practica la catedră. Totuși se mențin încă fenomene de inerție și superficialitate care trebuie înlăturate fără menajamente în primul rînd, pe calea stimulării dezbaterilor. Desigur și dezbaterile pot fi sterile dacă eludează esențele și finalitățile practice. Este nefolositor să primii chemați să sesizeze limitele și neajunsurile activității educaționale, să generalizeze experiența pozitivă și să profileze căi mai largi de optimizare în această activitate, sînt cei ce profesază direct la catedră.

Consider că cel mai important element modern și totodată tradițional, în special în predarea științelor sociale, este înțelegerea deplină a chemării la creativitate pe care o implică calitatea de comunist. Dacă a fi comunist înseamnă a-ți însuși marxism-leninismul în spirit creator, atunci este cu atît mai mult necesară această coordonată propulsivă a celor ce-l difuzează.

Pentru noi, profesorii de științe sociale, următoarele cuvinte ale secretarului general al partidului trebuie să constituie un semnald deosebit : „Din păcate, unii mai consideră că a-ți însuși și aplica marxism-leninismul înseamnă a repeta pur și simplu anumite teze și idei generale, enunțate la timpul lor de clasicii marxism-leninismului, anumite formulări de principiu privitoare la revoluția și construcția socialistă sau diferite documente de partid“ (1).

Tradiția militanților comuniști, propagandiștii înflăcărați ai ideologiei clasei muncitoare și conducătorii devotați ai luptei pentru progres social, ca și practica actuală a conducerii noastre de partid și de stat face să nu adoptăm asemenea atitudini. Faptul că ele au existat și mai există nu ține de tradiție, ci de deformarea ei prin unilateralitate. A considera raportul dintre tradițional și modern ca un raport de opoziție abstractă și absolută, fără a distinge continuitatea și diferențele calitative într-un proces dialectic, înseamnă a trece dintr-o unilateralitate în alta. Tradițional nu înseamnă învechit și imuabil, precum modern nu se identifică cu o modă.

Dinamica trecerii de la învățămîntul tradițional la cel modern este sugestiv prezentată într-o recentă lucrare pusă la dispoziția cadrelor didactice prin Revista de pedagogie. (2) Această broșură poate constitui un real punct de sprijin în organizarea unor dezbateri

ALEXANDRU SINGER

(Continuare în pag. a IV-a)

utile. Să încercăm a desprinde unele aspecte ale perfecționării predării științelor sociale.

Unitatea organică a instrucției și educației în lumina cerințelor didacticei moderne pune accentul pe interpretarea sensurilor variate și actuale ale conceptelor nu pe definirea rigidă a unui volum cât mai mare de noțiuni. Dezbaterile semnificațiilor concret-istorice și dinamice ale noțiunilor fundamentale formează o gândire politică vie și o comportare responsabilă prin participarea elevului atât la procesul logic de înțelegere, cât și la practica socială.

Punctul de plecare al educației este încrederea fermă în capacitatea autoformativă a elevului, respectul față de interesele lui cognitive și stimularea lui spre comportare socială eficientă. Învățarea este o trăsătură general-umană, o aspirație interioară pe care școala o orientează și organizează într-un cadru social concret. Coordonatele sociale care asigură dezvoltarea multilaterală a personalității tineretului nostru presupun mobilizarea totală a capacităților sale creative în mod conștient. Numai prin participarea activă și conștientă se formează convingeri trainice capabile să orienteze structura caracterială a personalității.

Școala modernă acordă o deosebită atenție activității proprii a elevului, respectând imperativul psihopedagogic al motivației interne ca pivot unic al structurilor intelectuale. Numai prin căutarea activă a echilibrului adaptiv, prin activitate structurantă se maturizează inteligența. „Când școala activă cere — spune Jean Piaget — ca efortul elevului să se producă de la sine, fără a fi impus și ca inteligența lui să acționeze autentic, fără a recepționa cunoștințe gata pregătite din afară, ea nu face decât să pretindă respectarea legilor oricărei inteligențe. Într-adevăr, chiar și la adult, intelectul nu poate să acționeze și să determine un efort al întregii personalități decât dacă obiectul său este asimilat la aceasta în loc să rămână exterior.”⁽³⁾

Iată de ce științelor sociale le revine un rol deosebit în educația ideologică și etică și problema nu constă în a recunoaște acest rol, ci în a preciza prin observații și studii cât mai atente și multiple, modalitățile variate care-l pot îndeplini la diferite vârste și medii.

Principala cale în științele sociale este cea a dialogului axat pe realitățile social-politice exprimate în documentele de partid. Elevii au o mare receptivitate pentru problematica filozofică și politică, dar gândirea lor alunecă ușor în abstracții nebulose și divagații încalcite dacă sînt puși în contact doar cu noțiuni care nu apar ca expresii directe ale realității lor nemijlocite. A-i obișnui să vadă această corelație pornind de la propria lor experiență, de la observațiile și problemele lor înseamnă a realiza ceea ce Torrance denumea „cea mai vie și sensibilă categorie de conducere și îndrumare”.

Nici un fel de probleme ridicate de elevi nu trebuie ocolite. Nici o eroare nu poate fi gravă dacă este supusă dezbaterii colective și totdeauna efortul comun de clarificare este superior unei expunerii pure. Confruntarea preocupărilor și interpretărilor individuale cu gândirea colectivă este o nevoie obiectivă a adolescenței. Schimbul de idei în timpul lecției, în adunările U.T.C., la învățămîntul politic, în excursii și alte împrejurări educă spiritul critic, obiectivitatea și discernămintul care formează reflexia discursivă. Evidențind valoarea cooperării educaționale, Piaget arată că „viața socială, care pătrunde în clasă prin colaborarea efectivă a elevilor și prin disciplina autonomă a grupului, implică însuși idealul de activitate... caracteristic Noii școli: ea reprezintă morală în acțiune, așa cum munca «activă» reprezintă inteligența

materializată într-un anumit act. Mai mult decât atât, cooperarea conduce la un ansamblu de valori speciale, cum sînt acelea ale justiției bazate pe egalitate și acelea ale solidarității organice”.⁽⁴⁾

Antrenarea elevilor la întocmirea și prezentarea unor referate, articole, lucrări de sinteză pentru cercul de filozofie sau alte ocazii de manifestare colectivă sînt preocupări corelate cu predarea științelor sociale și au efecte formative. Dezvoltarea gândirii creative nu este un scop în sine și include laturi diferite ale personalității permanente raportate la cerințele mediului social. Participarea activă la lecții, folosirea manualului, activitatea productivă în ateliere și întreprinderi, citirea zilnică a presei și studiul atent al documentelor de partid, activitățile extrașcolare, toate acestea asigură o bună integrare socială.

Înstruirea formativă, orientată spre disponibilitate absolută de reinsertie socială în raport cu cerințele schimbătoare ale muncii, dar mai ales practica integrală a vieții sociale obișnuiește pe orice tînr să fie solidar cu cerințele sociale progresiste și să le discearnă de atitudinile stagnante sau contrare. Numai școala realității sociale îl obișnuiește pe tînr cu etica socialistă, îi creează conștiința că intervenția sa directă este necesară și utilă, că este așteptat în societate cu un potențial maxim de creativitate care se dobindește nu numai prin studiu, ci, mai ales, prin acțiune. Orice lecție din sistemul științelor sociale trebuie să fie conectată prin mii de fire ale experienței directe și ale gândirii responsabile la procesul intelectual, afectiv și volițional care călește viitorul membru activ al societății socialiste și comuniste.

Numai printr-o solicitare variată și bine motivată social în raport cu dinamica disponibilităților individuale, fiecare elev înțelege fundamentele politicii partidului și statului nostru în întregul bogăție a semnificațiilor sale. Trînd din plin tensiunea solicitării creative, fiind prezent cu gândul și fapta la opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, elevii, trăiesc mai intens satisfacția participării la elaborarea valorilor materiale și spirituale ale epocii și devin apti pentru autoînstruire permanentă.

În cuvîntarea la Congresul al IX-lea al U.T.C., tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat cadrul materialist-dialectic al culturii generale care trebuie să-l permită oricărui tînr să-și cristalizeze „idealul de viață, atitudinea față de cerințele și interesele superioare ale societății. Desigur, noi nu înțelegem prin aceasta acumularea unor noțiuni politice generale, a unei sume de teze și principii scolastice, ci lărgirea continuă a orizontului de înțelegere a lumii și vieții, pe baza cunoașterii a ceea ce a creat mai de preț comunitatea umană, a ceea ce oferă cuceririle cunoașterii moderne”.

Lecțiile noastre pot realiza acest deziderat dacă vor adopta structuri elastice și atrăgătoare prin întrepătrunderea metodelor clasice de predare cu tehnicile moderne de apel la inițiativa elevilor. Diminuarea ponderii metodelor verbale și descriptive și sporirea celor euristice se realizează prin asigurarea unui cadru real de colaborare între profesor și elevi. Orice deschidere în acest sens este un pas spre progres și constituie terenul, încă prea puțin încercat și sistematizat într-o teorie didactică, care să asigure dinamica absolut necesară a trecerii de la tradițional la modern.

1) Plenara C.C. al P.C.R. 3-5 noiembrie 1971 — Educația politică, București, 1971, pag. 36

2) Puncte de sprijin pentru perfecționarea procesului de învățămînt, Editat de Revista de pedagogie, București, 1971.

3) Jean Piaget — „Psihologie și pedagogie”, Ed. didactică și pedagogică, București, 1972, pag. 141.

4) Idem, pag. 161.

Valoarea educativă a argumentului științific

Cursul de istorie dispune, la toate clasele, de un număr redus de ore; evenimentele de tratat sînt numeroase și cu largi implicații. Oricît ar părea de paradoxal, rezolvarea o poate aduce numai mărirea gradului de complexitate a lecției.

Mijloacele audio-vizuale moderne grăbesc perceperea evenimentului și explicația, narațiua, descripția profesorului se scurtează. Nu se poate insista, pe cît o merită, asupra importanței introducerii imaginii în lecția de istorie. Avem nevoie mai ales de epidiascoape: reduse ca proporții (cele de azi au încă gîburile monstruoase!) și — ca urmare — de cel puțin 4—5 ori mai lefline; ur trebui ca, pînă în 2—3 ani să nu lipsească din nici o școală a țării, iar acolo unde se află un număr mare de clase, să se găsească în câteva exemplare. Sînt de folosit și mijloacele mai lesne de dobîndit: „Diascol”-ul pentru proiecția diafilmelor; hîrțile (murale, tipărite; confecționate de elevi; existente în manuale); fotografiile etc.

Se cîștigă timpul în cadrul lecției și se obține o aprofundare a problematicii prin transferul unei mai mari părți din efortul învățării asupra elevilor. Nu tot ceea ce urmează a se însuși în cadrul cursului de istorie este de transmis de către profesor. A năzui spre exhaustivitatea comunicării înseamnă, de fapt, a supune pe omul de la catedră la un efort inutil și obișnuindu-l pe elev a învăța doar (sau mai ales) după notițe, îl văduvim în cele din urmă de multe: și de o mare bogăție de elemente, ce le poate afla aiurea; și de deprinderea de a studia individual; și de plăcerea de a tinde spre perfecțiune prin autoinstruire etc. Ergo: comunicarea va avea de cîștigat cînd își va îngusta cuprinderea (sub aspectul detaliilor și cantumului fenomenelor) pentru a adînci forajul spre esențe; ele-

vul va consulta manualul pentru a-și completa cunoștințele, cerute la verificările ce urmează, dar aceasta este nu o suprîncărcare, ci o evidentă ușurare a muncii sale (în perspectivă), căci minutele comuniunii de idei cu profesorul au fost folosite în mai mare măsură pentru a-l înzestra cu mijloacele de înțelegere a lucrurilor. Transferul de eforturi va fi desigur, insuficient în cazul limitării la manual; a indica tineretului lectura cotidianului, a recomanda, trimestrial, oarecari fragmente istoriografice și (sau) beletristice etc. — constituie de asemenea, o evidentă necesitate.

În fine, timpul se poate economisi, la clasele liceale, și prin reduceri, efectuate în economia lecției, pe seama elementelor faptice, însușite în clasele mai mici.

Fixîndu-se materialele auxiliare cu care se va opera, precum și momentele în care se vor introduce, se poate considera încheiată pregătirea unei lecții bogate, capabile să contribuie la educarea patriotismului socialist și a concepției științifice despre societate, în stare să incite la judecată și la interes pentru studiul istoriei. Evident, extensiunea și profunzimea analizei vor fi diferențiate în funcție de timpul afectat lecției (una sau două ore), de nivelul claselor în fața cărora se prezintă etc.

În felul acesta, dar și pe alte căi, se poate mări ponderea argumentului științific, a ideilor; a ne oprî asupra demonstrării chestiunii (și nu numai asupra înfățișării ei) întră, prin urmare, din domeniul necesității în cel al posibilității: profesorul își creează timpul și cadrul convenabile pentru introducerea unor fragmente din lucrările clasice ale marxismului și din documentele P.C.R.; pentru prezentarea de concluzii, din recenta cercetare științifică, pentru solicitarea capacității de înțelegere materialist-istorică a elevilor asupra unor probleme disputate și concluzii eronate etc. Se creează chiar mici disponibilități de timp pentru a organiza, din cînd în cînd, cite o oră de verificare sau recapitulare (ce poate căpăta, la clasele mari, înfățișarea unui adevărat seminar), unde dezbaterile de idei își revendică ponderea meritată.

LOUIS ROMAN

Lecția de istorie — lecție de educație patriotică

Uneori se confundă istoria ca obiect de învățămînt cu istoria ca știință, pierzîndu-se din vedere ceea ce are mai important predarea istoriei: valențele ei educative multilaterale.

Se încearcă astfel să se pună evenimentele istorice în formule matematice, ceea ce face ca o lecție cu profunde semnificații educative să devină searbădă, să nu trezească imaginația, să nu impresioneze.

Pornind de la aceste considerații, aș vrea să-mi spun părerea în legătură cu cîteva dintre noutățile metodice ale lecției de istorie.

Metoda învățării prin descoperire folosește aproape aceleași materiale ca pînă acum: exponate de muzeu, documente, izvoare scrise sau nescrise. Se schimbă însă modul de folosire a acestora: în loc să devină mijloace de confirmare a celor expuse de profesor, ele devin puncte de pornire în formularea de către elevi a unor observații și concluzii. Spre exemplu, atunci cînd predăm orînduirea comunei primitive le arătăm uneltele de piatră sau de os și îi punem să le descrie și să desprindă concluziile privind nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și relațiile determinate de nivelul scăzut al forțelor de producție.

Sau, la lecția despre societatea feudală le citim, de exemplu, din *Lex Ripuară* valoarea echipamentului unui cavaler (inclusiv al calului), lăsînd pe elevi să descopere cît de mari erau cheltuielile feudalului, toate stoarse din munca țăranilor dependenți, lucru ce explică ridicarea la lupță a acestora împotriva asupritorilor. Aproape fiecare lecție de

LAURENȚIU CUDRIC

(Continuare în pag. a VI-a)

Caracterul metodico-științific al lucrărilor de gradul I

Legislația în vigoare prevede ca lucrările pentru obținerea gradului I în învățământ să aibă un caracter metodico-științific. Aceasta implică o acțiune de investigare într-un anumit domeniu științific, valorificată în practica la catedră și impune un efort creator, căci profesorul nu este numai pedagog, ci și un factor de îmbogățire și interpretare a datelor științei. Inseși sarcinile strict pedagogice solicită o clasificare a cunoștințelor, o întregire permanentă a lor prin efort personal, o punere de acord a datelor științifice cu cerințele fundamentale ale învățământului, cu obiectivele esențiale ale formării tineretului pentru viață. Munca de asimilare și de transmitere, pe de o parte, și aceea de cercetare, pe de altă parte nu numai că nu se exclud una pe alta, ci, dimpotrivă, se întregesc reciproc, se armonizează în chip fericit în actualitatea profesională. Față de știința ca atare, profesorul are un rol activ de discernere și selectare, de depășire prin completare și interpretare, după cum un rol tot atât de activ are deosebi față de metodele de transmitere a științei prin perfecționare continuă a căilor de comunicare a datelor științifice. Axa de ordonare a întregului material al unei lucrări pentru obținerea gradului I constă tocmai în imbinarea armonioasă, organică a activității de cercetare în problemele de specialitate cu cercetarea în domeniul pedagogic și predării obiectului respectiv. Ultimii ani au evidențiat faptul

că, în învățământul de cultură generală există, sub acest raport, o adevărată efervescență în rîndurile cadrelor didactice, o continuă căutare de noi căi pentru modernizarea învățământului. Multe dintre lucrările prezentate pentru obținerea gradului I demonstrează marile resurse de care dispune corpul didactic din învățământul de cultură generală în elaborarea lucrărilor de cercetare științifică și metodică. Citind astfel de lucrări, am constatat însă, că uneori unii profesori de limbă și literatură română, ignorând prevederile Statutului personalului didactic, aleg ca teme, fie activitatea literară a unor scriitori minori, de interes strict local, care nu prezintă interes pentru învățământ, fie teme mult prea largi (Evoluția limbii române literare de la orgină pînă în secolul XX, Evoluția novelei în literatura română, Tipul arivistului în literatura română și universală etc.), care duc, inevitabil, la prolixitate și utilizarea aiură a unor fragmente din diverse publicații, fie teme ca Nuvelele lui I. Slavici, Teatrul lui V. Alecsandri, Poezia lui O. Goga etc. În limitele cărora este greu să se depășească stadiul actual al lucrărilor de specialitate.

În numărul 7 al revistei „Colocvii” din 1970 au fost publicate unele teme orientative pentru elaborarea lucrărilor de gradul I. Revăzute și adăugite, aceste teme au fost retipărite în „Limbă și literatură”, revista Societății de științe filologice din

R.S.R., seria nouă, nr. 1/1972. Dintre acestea se pot selecta unele teme pentru lucrările de gradul I, care deschid perspectiva unor cercetări complexe, pentru a conferi respectivelor lucrări caracterul metodico-științific. Bunăoară, câteva dintre temele anunțate: Nivelul și tehnica analizei în diversele situații în care literatura se constituie ca obiect de învățământ; Analiza literară școlară în perspectiva tendințelor criticii și teoriei literare actuale; Posibilități de evitare a stereotipiei procesului de analiză a unei opere literare — structura analizei în funcție de textul supus interpretării; Virtuți și limite ale mijloacelor tehnice audio-vizuale moderne în predarea literaturii; Educația estetică a elevilor prin predarea marilor noștri clasici; Dezvoltarea aptitudinilor creatoare la elevi prin predarea literaturii române; Tehnica și funcția didactică a diverselor exerciții de limbă; Metodica formării deprinderilor ortografice și ortopedice; Educația gândirii elevilor prin studiul limbii materne; Dificultăți în predarea flexiunii nominale — posibilități de rezolvare în procesul instructiv; Aspecte stilistice ale diverselor compartimente ale limbii — posibilități de abordare în practica predării etc. Alegerea temei constituie, după opinia noastră, un moment esențial în acțiunea de elaborare a lucrării. Ar fi util, ca, încă de la alegerea ei, candidații să consulte catedrele de specialitate de la Institutul central de perfecționare a personalului didactic

din București sau de la filialele acestuia. Concentrarea asupra subiectului propus, excluderea elementelor inutile sau secundare, urmărirea cu strictețe a dezvoltării laturilor esențiale ale problemei abordate ar fi unele din coordonatele majore ale orientării în elaborarea lucrărilor.

Pornind tot de la constatările pe care ni le-au prilejuit lucrările prezentate în ultimii ani, am recomanda evitarea unor prezentări de sinteză, simpliste, pe baza unor cerințe existente, care, adeseori, nu se îndepărtează, ca sistem de lucru și mod de prezentare, de unele obișnuite compoziții școlare pe teme ca: Nuvelele lui Al. Sahia, Poezia patriotică a lui V. Alecsandri etc. Dacă ar fi să semnalăm partea cea mai discutabilă a multor lucrări de acest fel, ar fi absența totală a laturii metodice sau tratarea formală a implicațiilor de acest gen, în câteva fraze introductive sau de încheiere.

Lucrarea trebuie să constituie un tot organic, ambele laturi ale ei — metodică și științifică — să se împletească, să se explice și să se condiționeze reciproc; să reflecte puterea de cercetare în domeniul specialității și acela al pedagogiei obiectului de învățământ, să reliefeze **atitudinea activă a profesorului — ca specialist și ca dascăl**. Implicațiile metodice necesită o fundamentare științifică modernă, depășindu-se unghiurile unui empirism mărunț, ale unei experiențe locale, stereotipe.

Lucrarea trebuie să reflecte un proces îndelungat și continuu laborios de cercetare, o experiență bogată la catedră, mereu îmbogățită cu elementele noi ce apar în domeniul obiectului predat. Un om de știință spunea odată că, după treizeci de ani de căutare și analiză, își poate permite o singură oră de sinteză. Ar fi un îndreptar pentru oricine se angajează să sintetizeze într-o lucrare, fie de gradul I în învățământ sau pentru alte scopuri, rezultatele unei cercetări științifice sau ale unei experiențe profesionale.

AL. BOJIN

INIȚIEREA PSIHOLGICĂ A VIITORILOR PROFESORI

Realizări — curențe — propuneri

La consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologic și al activității politice și culturale-educative din iulie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „Toți profesorii, toți învățătorii trebuie să fie specialiști și educatori” și că „nu se poate separa procesul de predare a cunoștințelor de întregul proces educativ”.

Caracterul apodictic al ideilor de mai sus apare cu evidentă, căci viața însăși le-a confirmat și le-a demonstrat. Așa se explică și faptul că, la scurt timp, s-a și trecut la traducerea lor în practică, una din modalitățile de traducere fiind și înființarea, în toamna anului 1971, a Seminarilor pedagogice universitare, instituții menite să asigure pregătirea pedagogică a viitorilor profesori, pregătire deficitară în vechiul sistem de organizare a universităților. În actul normativ de creare a acestor seminare este prevăzută atât pregătirea teoretică a viitorilor absolvenți, prin predarea cursurilor de psihologie, pedagogie și metodica specialității, cât și pregătirea practică, în cadrul practicii pedagogice.

Pasul este important și merită a fi subliniat, căci prin el școala noastră superioară s-a apropiat și mai mult de viață, de practică.

Fiind însă un pas de început, el nu este lipsit de o anumită șovăială specifică începuturilor. În cele ce urmează ne vom opri asupra citorva din curențele care mai dăinuie în pregătirea psihologică și în noul sistem; în același timp, vom sugera și câteva măsuri care ar putea duce la ameliorarea dorită și necesar

obiectivă: pregătirea temeinică psihologică a viitorilor profesori.

Psihologul elvețian Jean Piaget în lucrarea — de curind tradusă în românește — „Psihologie și pedagogie”, în capitolul al VIII-lea privitor la formarea profesorilor afirmă că „problema formării profesorilor este problema-cheie, de a cărei rezolvare depinde soluționarea tuturor chestiunilor...” (p. 111) și că „cele mai frumoase reforme vor eșua imediat dacă nu au la dispoziție, profesori de calitate satisfăcătoare și în număr suficient” (p. 110).

Ce s-a realizat la noi în această privință?

Introducerea unui curs de psihologie. Este un lucru valoros — un pas important — căci vechile planuri de învățământ ale universităților nu aveau prevăzut un asemenea curs; iar cînd era „structurat” în planul vreunei facultăți, se avea grijă să poarte mențiunea „facultativ”! Cu un asemenea „statut” era firesc ca acest curs să-și găsească loc în orar... pe la sfîrșitul zilei sau săptămîni; și să fie frecventat de 4—5 studenți.

Intr-o recentă anchetă făcută în rîndul cadrelor didactice din județul Timiș (vezi „Tribuna școlii” nr. 44 din 15 aprilie a.c.), la întrebarea „Ce propuneți pentru o mai temeinică pregătire a viitorului profesor pe băncile facultății?” 80 la sută din cei anchetați au afirmat că i-ar fi necesară o mai temeinică pregătire psihologică. Procentul este prea semnificativ pentru a mai necesita comentarii!

Prin introducerea unui curs de un semestru (două ore pe săptămînă)

s-a realizat ceva în acest sens. Și acest ceva este mai mult decît nimic!

Dar ne întrebăm: cu ce se vor alege studenții care audiază acest curs în care — conform planului — se predau cunoștințe de psihologie generală și cunoștințe de psihologia copilului? (căci aceasta este denumirea cursului în plan). Așadar, într-un singur semestru se vor preda două discipline în cadrul aceluiași curs! O asemenea „îngemănare” și o asemenea „comprimare” duc, în mod inevitabil, la superficialitate, oricare ar fi măiestria aceluia care-l predă.

La această dificultate se adaugă încă una: cursul nu are prevăzut seminar. Și cite nu ar fi de discutat și adîncit la un asemenea seminar! Apoi, un asemenea curs ar necesita în mod imperios niște lucrări practice în școli. Privitoare la studiul individualității elevilor, orientarea școlară și profesională, analiza psihologică a unor cazuri speciale etc. Așa cum este conceput însă, cursul abia reușește să treacă în revistă cunoștințele de psihologie generală și să schițeze un profil psihologic, destul de palid, al preadolescenței și al adolescenței. Aceasta la modul teoretic, cu apel la amintiri (studenții nu au prevăzute ore de practică psihologică). Problema studiului individualității elevului, ca și orientarea școlară și profesională a elevilor sînt de asemenea tratate teoretic în cite două ore fiecare (cu sacrificarea altor capitole din curs). Predat în asemenea condiții de timp, nu e de mirare că atunci cînd, studenții care-l audiază, sînt puși în situația de a întocmi fișa psihopedagogică a unui elev să o completeze fie mecanic, fie să simtă nevoia unui „instructaj” special privitor la modul de întocmire a ei. Și mai puțin edificați sînt atunci cînd sînt puși apoi ca profesori să rezolve probleme legate de orientarea școlară și profesională a elevilor. Ce știu asemenea profesori despre psihodiagnostic, despre modul de investigare a intereselor, aptitudinilor sau aspirațiilor elevilor? Nu știu nimic sau aproape nimic căci nu au avut cînd și unde afla despre aceste lucruri. Într-un curs cu dublu profil

și cu numai două ore, într-un singur semestru?

Și totuși, școala în care vor lucra și prin ea viața le vor cere rezolvarea acestor probleme. Iar ei se vor vedea în situația de a le rezolva în mod empiric, sau de a începe o activitate de autodidactică... postuniversitară într-un domeniu în care universitatea avea obligația să-i pregătească.

Pentru a ieși din acest impas și pentru a elimina aceste curențe din pregătirea psihologică a viitorilor profesori ne îngăduim să punctăm cîteva soluții:

— cursul de psihologie să se predea un an întreg (două semestre), după cum urmează: un semestru să se predea psihologia copilului (preadolescenței, adolescenței), iar în semestrul următor să se predea psihologia pedagogică;

— să fie urmat de ore de seminar care ar putea fi divizate în: a) seminarii teoretice și b) seminarii practice (studiu psihologic în școlile de practică); utilizarea acestora să rămînă la dispoziția cadrului didactic care le va planifica în funcție de natura și conținutul temei de seminarizat (cele cu caracter practic se vor desfășura în școli sub forma unor investigații psihologice);

— prezentarea studentului la examen să fie condiționată de un anumit număr de lucrări practice pe care să le efectueze (2—3);

— problema predării cursului de psihologie (și a seminarului aferent) să fie analizată și rezolvată într-o viziune unitară, de ansamblu a sistemului de pregătire a viitorului profesor, pregătire care să includă următoarele aspecte: psihologic, pedagogic, metodic, sociologic (știut fiind că toate aceste discipline concurează la temeinica lui pregătire).

Apreciat astfel, din punctul de vedere al rolului său, a aportului său de formare a profilului viitorului educator, sîntem convinși că acest curs își va dobîndi locul și statutul pe care-l merită în sistemul de pregătire a specialistului pentru cea mai delicată și cea mai importantă problemă: formarea conștiinței.

ION DRĂGAN

Dincolo de firmament

DESCOPERIRI ASTROFIZICE EXCEPȚIONALE

- Forța de pătrundere a radioastronomiei
- Energiile inimaginabile din spațiul cosmic
- Când universul intră în orbita lui Marte
- Ce spune laboratorul extraterestru despre viață

Ultimii zece ani s-au caracterizat printr-o explozie de descoperiri neașteptate în domeniul astronomiei, astrofizicii și cercetării spațiale. Dacă cercetarea spațială cu rachete și sateliți artificiali, a Lunii, a planetelor Marte și Venus, a Soarelui și a lumii siderale, a fost îndeosebi popularizată în presă și la televiziune, nu același lucru se poate spune despre cercetarea astrofizică, în special pe baze de radioastronomie, a cărei importanță excepțională a fost oarecum trecută cu vederea. Totuși în aceste domenii s-au făcut descoperiri deosebit de importante care pot avea repercusiuni revoluționare în știință, de la cunoașterea fundamentală a structurii materiei, la aceea a originii vieții.

Legile materiei la o scară foarte mare, cea a Megacosmosului, de sute de milioane și miliarde de ani lumină, structura și evoluția Universului, considerat ca un tot, nu pot fi dezvăluite decât de cercetarea astrofizică. Numai radioastronomia ne permite să ajungem în spațiu la distanțe de zece miliarde ani lumină și să sondăm trecutul Universului la epoci tot atât de îndepărtate.

Recent cosmologia, precum se știe, are ca ramură a astrofizicii care se ocupă cu structura și evoluția Universului, a căpătat un mare avânt datorită descoperirii quasarelor și a reacției radio-centimetrice izotrope. Quasarul, descoperit în anul 1961, este o radiosursă cerească, cu aspect punctual, asemănătoare Stelelor, deși sunt obiecte extragalactice puternic emițătoare de radiunde. Emisiunea lor de energie este considerabilă, de sute de ori mai mare decât a celor mai luminoase galaxii. Datorită mării lor luminozități și emisiuni puternice de radiunde, quasarii sunt corpurile cele mai îndepărtate din Univers pe care le putem observa.

În anul 1929, E. Hubble a descoperit legea care îi poartă numele și care exprimă expansiunea Universului: deplasarea spre roșu a liniilor spectrale din spectrul galaxiilor crește proporțional cu distanța. După fenomenul Doppler, deplasarea spre roșu, $\Delta\lambda$, este proporțională cu viteza de îndepărtare de noi a galaxiei ($\frac{\Delta\lambda}{\lambda} = \frac{v}{c}$ în care v = viteza de îndepărtare și c = viteza luminii). Or, la quasari se observă deplasări spre roșu foarte mari. La ora actuală cea mai mare deplasare de acest gen ce s-a observat este $\frac{\Delta\lambda}{\lambda} = 2,9$. Liniile spec-

trale din regiunea ultravioletă a spectrului sunt deplasate în regiunea verde a lui! Calculată prin formula clasică Doppler ar duce la o viteză de îndepărtare aproape de 3 ori mai mare decât a luminii, ceea ce este absurd. Trebuie să utilizăm formula Doppler relativistă pentru care viteza limită este viteza luminii și care dă în acest caz o viteză de 0,87 din viteza luminii! Oare nu intervin devieri de la legea Hubble la deplasări spre roșu atât

de mari? Număratoarele de quasari și de radiogalaxii, după intensitatea fluxului de radiunde primit de la ele, nu se pot interpreta decât într-o schemă evolutivă a Universului: în trecutul îndepărtat, densitatea pe unitatea de volum a spațiului, a quasarelor și a radiogalaxiilor, sau strălucirea lor (sau chiar ambele împreună) erau mult mai mari decât cele actuale.

Universul trebuie să fi avut în trecut o stare supradensă. Quasarul ne dău posibilitatea unei sondări în trecutul îndepărtat al Metagalaxiei, cu zece miliarde de ani în urmă. Faptul că îi putem observa la distanțe atât de mari ne permite să putem alege dintre diferite „modele de univers”, a căror compoziție se deosebește între ele la astfel de distanțe. Astfel vor exista unele devieri de la legea Hubble oferite după modelele cosmologice utilizate, iar quasarii ne-ar putea ajuta la alegerea modelului cel mai bun.

O confirmare adusă concluziilor trase din numărările de quasari și radiogalaxii a venit dintr-un alt domeniu, prin descoperirea radiației radio-centimetrice izotrope, în anul 1965. Încercându-se să se amelioreze recepția semnalelor radio a sateliților artificiali, doi cercetători americani, A. Penzias și R. Willson, au descoperit o radiație radio-centimetrică, venind cu aceeași intensitate din toate direcțiile spațiului, radiație corespunzătoare aceleia a unui radiator perfect („corp negru”) la temperatura de 3° K. Aceasta este o radiație remanentă a unei radiații primordiale a Universului, când acesta avea o densitate considerabilă, o rază foarte mică și o temperatură de miliarde de grade. Universul extinzându-se, temperatura radiației a scăzut, ajungând la cele 3° K actuale. Faptul că Universul a avut cândva o densitate și o temperatură foarte mare, chiar o singularitate originară, este după cei mai mulți astronomi confirmat de descoperirea acestei radiații. Considerații teoretice generale, bazate pe existența acestei radiații, confirmă aceste concluzii. Universul a trecut cel puțin o dată în trecut, acum circa $1 \frac{1}{2} \times 10^{10}$ ani printr-o stare supradensă. Radiația radio-centimetrică izotropă ne duce la cea mai îndepărtată epocă ob-

servabilă a Universului, mai îndepărtată chiar decât aceea înfățișată de quasari, înainte ca aceștia să fi luat ființă. Când densitatea Universului ar fi fost comparabilă cu a nucleonilor, de 10^{15} g/cm³ (un cm³ ar conține un milion de miliarde de grame), întregul Univers ar fi intrat în orbita lui Marte!

Aceasta nu-i o simplă ipoteză fantezică, deoarece corpuri cerești de această densitate au fost descoperite în 1968. Sunt așa-numiții pulsari, descoperiți tot cu radio-telescoape. Ei sunt radiosurse punctuale, dar din galaxia noastră, emițând ritmic radiunde cu perioade scurte, de la 0,03 la 3 sec. Avem de-a face cu stele neutronice, formate în cea mai mare parte din neutroni. De 10-30 km rază, ele au densitatea de 10^{14} - 10^{15} g/cm³, neutronii nerespingându-se între ei și putând fi înghesuți atât de strâns ca să fie chiar în contact reciproc. Regiuni ale acestor stele emit radiunde care se întind periodic, ca razele unui far, din cauza rapidei lor rotații. Forța centrifugă considerabilă datorită rotației rapide limitează raza acestor stele la maximum câteva zeci de kilometri. Intensitatea forței gravitației pe suprafața lor este de mii de miliarde de ori mai mare decât aceea de pe suprafața Pământului! Astfel de stele sunt resturile centrale ale unor aștri care au explodat în cataclisme cerești numite supernove, părțile externe fiind aruncate în spațiu, iar cele centrale, lipsite de surse de energie termionucleare, prăbușindu-se asupra lor înșile (colaps gravitațional) și ajungând la astfel de densități considerabile. Energia degajată în colapsul gravitațional poate întrece cu mult pe aceea din reacțiile termionucleare. Se pare că imensa energie degajată de quasari, care poate atinge 10^{62} - 10^{63} ergi (în existența sa de până acum Soarele a emis circa 10^{50} ergi), nu s-ar putea explica decât prin colapsul gravitațional al unor mase considerabile. Astfel problema sursei energiei quasarelor este la ora actuală tot atât de acută ca acum 30 de ani aceea a originii energiei Soarelui și Stelelor, care a dus la descoperirea energiei atomice termionucleare.

Quasarul și pulsarii pun fizicii teoretice probleme foarte grele privind structura însăși a nucleonilor și cunoașterea stării materiei în condiții extreme, de foarte mari densități. Laboratorul Universului în care sînt realizate temperaturi, densități, presiuni, energii, forțe gravitaționale și cîmpuri magnetice considerabile, de nerealizat în nici un laborator terestru, pot să fie folosite de fizicieni spre a cunoaște materia în ceea ce are mai ascuns. Dacă în trecut astrofizica era nu-

mai tributara fizicii în cercetarea astrilor, acum ea a devenit frontul ei înaintat. De la astrofizică fizicienii așteaptă lămurirea unor probleme fundamentale privind materia, pentru care laboratoarele lor nu mai sînt suficiente.

În ultimii ani, tot cu ajutorul radio-telescoapelor, s-au descoperit în domeniul undelor centimetrice emisiuni radio datorită unor molecule, de la oxidul și vaporii de apă, la molecule organice complexe ca formaldehidă, cianoacetilenă, alcool metilic etc. și chiar compuși organici conținînd și sulf. Descoperirea este extrem de importantă și dovedește că în spațiul cosmic s-au putut sintetiza abiogen primele molecule care stau la baza vieții. Mai mult ca atât, în meteoritul recent căzuți, cu acela din Murchinson (Australia) s-au găsit 6 din cei 20 de aminoacizi care se află în componența celulelor vii. Acești aminoacizi, molecule organice complexe, s-au format abiogen. Astfel, pe suprafața planetelor, în momentul apariției vieții, cărămizile ei constitutive erau de mult sintetizate. Faptul că moleculele organice sînt întâlnite în multe regiuni ale Galaxiei, arată că și condițiile premergătoare apariției vieții se repetă în multe puncte ale cosmosului și că viața nu poate fi limitată numai la planeta noastră.

Cele amintite mai sus nu sînt decât câteva din descoperirile excepționale din ultimii ani ale astrofizicii. Mai sînt alte numeroase de care nu s-a pomenit. Rachete și sateliți artificiali, trimiși dincolo de atmosfera terestră, au descoperit aștri enigmatice luminînd în raze X, raze infraroșii, sau în ultraviolet. Soarele și sistemul solar, Luna în special, au dezvăluit multe din tainele lor sateliților, rachetelor cosmice, sau chiar expedițiilor de astronauți, ca în cazul Lunii. Cunoașterea tot mai amănunțită a Lunii și a planetelor a adus noi date extrem de importante pentru rezolvarea problemei cosmologice, a originii Lunii, Pământului, sistemului solar. Pe suprafața Lunii, în absența aerului, apei, a cataclismelor geologice, s-au prezentat aproape neschimbate numeroase roci și formații datînd de la momentul formării satelitelui nostru. Acestea ne aduc informații neprețuite pentru reconstruirea acelor procese originare cărora li se datorează formarea Lunii.

Puține științe au progresat atât de spectaculos în ultima decadă ca astronomia și mai puține au deschis orizonturi atât de vaste minții noastre avide de cunoaștere și de înțelegere a proceselor grandioase din Univers.

CALIN POPOVICI

T.V.S.

ION

GHEORGHIU

De mai mulți ani, în perioada construcției socialiste, picturile, ca și alte lucrări de artă au devenit un spectacol permanent, care se impune deopotrivă privitorilor noastre în expozițiile organizate de către Uniunea artiștilor plastici la diferite perioade și cu diferite prilejuri, expozițiile personale ale creatorilor, în interioarele imobilelor unor instituții, organizații, întreprinderi. Remarc, cu deosebită satisfacție, creșterea interesului unui număr tot mai mare de persoane față de asemenea lucrări, pentru decorarea locuințelor.

Pentru meșterii, creatorii acestor valori, dragostea și aprecierea admirativă a publicului constituie respectul cel mai de preț ce li se acordă, îi stimulează și îi angajează, totodată.

Un moment important, de înaltă prețuire a muncii și creației acestor făuritori de artă, îl constituie acordarea de către partid și stat, prin Consiliul Culturii și Educației Socialiste și U.A.P., a unor titluri, distincții, cât și a premiilor anuale.

Ziarele de săptămâna trecută au publicat lista premiilor acordate pentru anul 1971. Marele premiu al U.A.P. a fost acordat pictorului Ion Gheorghiu pentru întreaga sa activitate și a creației sale ascendente, ce a putut fi admirată în lucrările expuse cu ocazia expozițiilor organizate de către U.A.P., cât și la expozițiile personale. De aprecieri remarcabile s-a bucurat și în străinătate, unde a avut expoziții personale sau în colectiv.

În fața tablourilor acestui maestru, remarcăm o identitate picturală proprie, sigur pe ceea ce creează, avînd ca suport exercițiul, meditația și efortul continuu.

Pictorul pregătește culoarea cu minuțiozitate, suprapunînd-o cu subtilitate și grație, încorporînd

parcă lumina pe care o iradiază apoi în multiplele tonuri vibrante.

Pe fondul multora dintre lucrările sale se deslușesc frământările artistului și o sensibilitate adîncă, dorință autentică de a depăși limitele atinse, de a se depăși permanent.

Pentru a face o comparație între lucrările sale, nu poți recurge decît la poezia ce înglobează toate laturile artei, inspirată din bucuria vieții noastre, reflectată în concepția sa picturală.

Pasiunea abstractizării, cu caracter de indicativ pentru pictura sa, merge pînă la exprimarea sintetizată, servind ca mijloc de analiză rațională a motivului, evitînd limitarea sau schematizarea.

Valoarea descriptivă dispăre din tablou, dînd loc unei valori sensibile pure, elaborată, din care se degajă sentimentul, ca rezultat al unei organizări plastice armonioase.

Tehnica sa constă în transpunerea plastică, menită să sugereze, să evoce, bazîndu-se pe un studiu lucid.

Putem spune despre arta lui Gheorghiu, că nu se supune tipicului, ea se diferențiază și evoluează odată cu personalitatea și temperamentul artistului, situată în contextul dinamicii noastre.

Plimbindu-mi privirea de la un tablou la altul, descopăr resursele inepuizabile ale artistului, fiecare lucrare intrunind valori noi, chiar dacă unele subiecte sînt reluate.

Încerc un sentiment sincer, de bucurie, pentru acordarea marelui premiu al U.A.P. pictorului Ion Gheorghiu, ce constituie un prilej în plus de confruntare a valorii artei sale.

ION STOICU

Inițialele, aparent misterioase ale titlului, nu reprezintă altceva decît prescurtarea mult stimată „televiziuni școlare“. Acest capitol al emisiunilor noastre zilnice a înflorit și s-a dezvoltat... precum o imensă floare a soarelui. Mereu se învîrte după lumina înțelepciunii, pe care fie prin tinerica „televiziune integrată“, fie prin „telescoala“ civilă o propagă tineretului studios. Urmărind simbata trecută în cadrul emisiunii „Biblioteca pentru toți“ o „lecție despre Mihai Eminescu“ alcătuită din mici conferințe, în care abundau observații de genul „prin profunzimea disimulată și treptat cucerită“, „sugestia vrăjitoarească a versurilor sale“ și multe alte observații mai mult sau mai puțin prețioase și alambicate, ilustrînd o „clară“ analiză de suprafață, făcută de dragul cuvîntelor mari și al citatelor impunătoare, nu de dragul poetului și al celor ce vor să se informeze, ne-am reamintit de emisiunile „telescoala“; și, pentru că nemulțumirii noastre redactorii li răspund întotdeauna prin întrebarea: de ce nu ne spuneți cum trebuie să facem? oferim realizatorilor acestor emisiuni cîteva principii enunțate în interesanta lucrare „Televiziunea ca mijloc de învățămînt“. Sîntem convingiți că dinșii le cunosc, dar... repetiția nu strică.

O emisiune bine realizată va organiza în așa fel materialul ilustrativ și îl va însoți cu astfel de întrebări și comentarii, încît va incita interesele cognitive și va stimula imaginația. Valoarea stimulativă a emisiunilor depinde mai mult de talentul teleprofesorului și al regizorului decît de caracteristicile tehnice folosite.

Deci ar fi cazul să căutăm teleprofesori talentați!

Realitatea trebuie să fie cunoscută dinamic, să se evite expunerea abstractă și verbalismul în pre-

zare... Acțiunea optimă a funcției informative se obține numai atunci cînd sînt respectate o serie de reguli. Dintre ele menționăm: folosirea predominantă a imaginilor concrete și mai puțin a profesorului care transmite numai informații verbale; transmiterea cu precădere a imaginilor dinamice față de cele statice; selecționarea pentru difuzarea TV a acelor informații care nu pot fi transmise prin alte mijloace, ca, de exemplu, documente greu accesibile, date științifice noi, evenimente care să se petreacă concomitent cu emisiunea.

Deci este necesară totuși imaginea în aceste lecții, fie că sînt de științe sociale sau istorie, fie că sînt de limbă și literatură română.

Toate emisiunile să fie realizate pe bază de filmmontaje însoțite de explicații. De obicei, în materialul ilustrat prin secvențe de filme, se intercalează și alte forme de ilustrare (prezentări de experiențe, desene, diagrame, machete, scheme, planuri de idei). Uneori prezentarea cunoștințelor sau rezolvarea problemelor se face într-un cadru de joc. Procedul dramatizării se întrebunțează frecvent la emisiunile de istorie, evocîndu-se scene sugestive... Reportajele și interviurile animează prezentarea faptelor... Se pune un accent deosebit și pe latura estetică a emisiunilor.

Deci ar fi necesară și prezența unui regizor talentat, ba chiar și a unui scenarist consultant!

Sfaturile mai pot continua. Se impune a fi citită această carte și chiar învățate cu creionul în mînă unele capitole ce privesc organizarea emisiunilor televiziunii școlare.

Am primit multe scrisori (și le mulțumesc celor ce mi-au scris) cu accente critice și cu sugestii referitoare la programele „telescoala“. Pe această cale, rog pe colaboratorii noștri, profesori și elevi, să ne adreseze în continuare observațiile lor, sfaturile beneficiarilor tîrînd prețioase nu numai redactorilor, dar și cronicarilor... care le pot transmite redactorilor!

ILEANA COLOMIET

Revista „Transilvania“

Noua serie a prestigioasei reviste românești din Sibiu, inițiată de cărturarul și pedagogul George Barițiu în 1868, a apărut zilele acestea înveșmîntată într-o nouă haină și orientată de un înalt mesaj comunist.

Numărul prim al noii serii cuprinde un bogat și valoros material, datorat unor condeieri de prestigiu. Retine atenția cititorului, mesajul revistei exprimat în scrisoarea adresată secretarului general al Partidului Comunist Român, în salutul Comitetului județean Sibiu al P.C.R., ca și în editoria-lul „Lîngă inima țării“, precum și în vibrantele saluturi adresate revistei de C. Daicoviciu, Andrei Otetea, Eugen Barbu, Ștefan Pascu, Eduard Eisenburger, Al. Dima ș.a. Pe lîngă studiul privind perspectiva Sibiului în cincinal, semnat de Richard Winter, primul secretar al Comitetului județean P.C.R., atrag atenția materialele privind politica și cultura (Ionel Achim), valorile culturii universale (Romul Munteanu), spiritul constructiv al lecturii (Ion Vlad), Transilvania-provincie pedagogică (Nicolae Balotă),

medalionul consacrat Mariei Cuntan (Ion Dodu Bălan), permanente spirituale sibiene (Maria Fanache), social și estetic (Ion Pascadi); schița privind specificul etno-cultural al Transilvaniei (Cornel Irimie), fondul Barițiu (Iosif Pervain), puncte de reper în teoria culturii de masă (Traian Herseni) etc.

Creația literară este reprezentată prin contribuțiile lui Radu Stanca, Romulus Rusan, George Popa, Paul Constant, Mira Preda, D. Ciurezu, Traian Suciu, Christian Maurer, Franz Hodjak, L. Andreescu ș.a. Reproducerea din comorile artei românești existente la Muzeul Bruckenthal după pictură în ulei de Ștefan Luchian și ceramică populară, vin să întregescă conținutul primului număr. Ne bucurăm la apariția noii serii a revistei „Transilvania“, și felicităm redacția și colaboratorii ei, pentru vrednicia cu care știu să preia drept moștenire tezaurul măreț al tradițiilor culturale înaintate și să propulsioneze valorile spirituale ale poporului nostru talentat, demne de luminile socialismului victorios.

Emil Domocoș

Agenda

„Discipoli dicuți“. Valerian Topa, elev la Liceul nr. 2 din Dorohoi, declară, într-o scrisoare recent primită la redacție, că televiziunea i-a devenit, lui și colegilor, un instrument util în pregătirea școlară. Motivul? Introducerea pe canalul național a emisiunilor de televiziune școlară integrată. Dacă și profesorii sînt de aceeași părere, înseamnă că lucrurile stau bine. Prin urmare realizatorii emisiunilor au toate motivele să fie mulțumiți. Și noi.

„Floarea de stîncă“ a fost... culeasă. Jean Trifu, după ce ne-a înștiințat că a III-a ediție a festivalului se dispută cu maximă intensitate, ne dă și lista fericiților cîștigători. Deși nu-l putem enumera pe toți, notăm că festivalul a fost „dominat“ de elevii din județul Argeș. „Flori de stîncă“ au mai „cules“, însă, și reprezentanții ai județelor Vilcea și Brăila.

Cor feminin la Mangalia, format din profesoarele și învățătoarele din localitate. Prima ieșire în scenă s-a bucurat de succes, ne asigură învățătoarea El. Croitoru. Repertoriul a fost alcătuit din cîntece patriotice.

Preferințele profesorului Corneliu Vasile din Craiova s-au îndreptat spre formația de dansuri a Liceului din Scornicești. „Călușul“ interpretat de Grupul școlar metalurgic din Slatina, grupul vocal clasic din Caracal, grupul folcloric al Liceului din Slatina. Cum aprecierile le-a făcut în urma fazei zonale (Craiova) a concursului cultural-artistice al elevilor, rămîne de văzut ce preferințe a avut și juriul. Prin urmare consemnăm și ne abținem de la alte comentarii.

Carnetul plastic al profesorului Marius Popescu ne atrage atenția asupra faptului că „Societatea de muzică și desen a profesorilor din R.S.R.“ își „aplică Statutul“. Deocamdată referirile cronicarului se „plasează“ în București, menționînd „expozițiile de arte frumoase“ ale următorilor: Ion Minoiu, Gh. Constantinescu, Ion Dumitriu, C. Mitroescu, Victor Pavel, Valeriu Ciutmacu și Mircea Saulea. Tinerii expo-

zanți, subliniază autorul, „ne reflectă personal gânduri și preocupări comune, închinată construirii societății socialiste care vorbesc despre ogoare, șantiere, laboratoare, automatizare, transporturi, producție de consum, industrie grea și ușoară, agricultură, aspecte ale cincinalului“ (am citat exact). Am adăuga: noi, care am văzut expozițiile, am remarcat, în deosebi oamenii, stăpîni și diriguitori ai societății noastre.

Galeria „dascăliilor“: Cu mare căldură ne vorbește învățătorul pensionar Teofan Macavei din Piatra Neamț despre formația corală din localitate care a serbat venerabila vîrstă de 70 de ani. Trecînd în revistă succesele obținute, Teofan Macavei aduce un prinos de recunoștință înaintașilor, adică oamenilor care au pus temelie acestei activități. La Școala nr. 3 din Piatra Neamț a avut loc un eveniment în anul 1889, cînd Spiru Haret participă la inaugurarea noului local. Director Gheorghe Nicolae, venit, în 1900, revizor școlar. În noua lui calitate, Gheorghe Nicolae dispune ca rețeaua aflată sub îndrumarea lui să promoveze în rîndul populației o seamă de măsuri menite să ridice viața materială și spirituală

a satului. Se înființează banca populară, se inițiază măsuri profilactice, se înființează cantine școlare, cursuri pentru adulți, cursuri practice pentru elevi (grădinarit, albinărit, lucru de mină, gospodărie etc.), bibliotecă. Împreună cu alți dascăli a ridicat 10 monumente închinat eroilor de la 1877. Printre acțiunile mari se înscrie și înființarea corului din Piatra Neamț, precum și a altor 27 formații (din rețeaua școlară). Corul — dirijat de Gheorghe Nicolae — deschide în 1902, serbările „Războienilor“. Urmează o serie de spectacole în localitate și în comunele învecinate.

O altă figură de seamă a corului este Gheorghe Teofănescu-Basu, selecționat de Gavril Mussicescu. Acesta l-a auzit pe viitorul învățător și dirijor cîntînd pe „cînd păștea vitele la cîmp“. Gheorghe Teofănescu-Basu și-a lăsat continuatorul în familie. Din 6 copii, 5 își continuă activitatea muzicală la Roman, Piatra Neamț, Opera română din București.

Încheiem, citîndu-l pe Teofan Macavei: „Cînte înaintașilor și să le fie urmat exemplul de cadrele didactice tinere de azi!“

Viorel Știrbu

Un dascăl al apelor

Coridoare tăcute, albe. Facultatea de piscicultură din Galați. Audiez cursul profesorului Gheorghe Bircă — „Amenajări piscicole și stuficoale”. Și prind în căsușii pumnilor apa țării acestea cu Dunări, cetății și livezi. Țin în miinț lumina zilelor, tomuri întregi, cum mi-aș ține gândurile: „Amenajarea și exploatarea apelor interioare piscicole” (1967); „Ameliorarea integrală a insulei Lelea” (1948); „Hidroameliorații piscicole” (tratat, 1956); „Proiect tip pentru construcții și amenajări piscicole” (1948); „Entwässerungen und Teichanlagen im Bezirk Putna-Focșani” (1942); și multe altele. Și văd încântușarea în tomuri și planuri ingineresti a unei lumi infinite. Lucrările profesorului universitar dr. docent ing. Gheorghe Bircă se alcătuiesc astfel într-un redevabil port la această facultate ajunsă, prin Apă, continent de putere vie. Apa, lumina topită în miini omenești.

Fiecare bob din imensitatea ei pare să-i înțeleasă pe studenți de clipa bucuriei omului de la catedră. Auditoriul se prinde fascinat de buza schițelor cu esențe de soare și mutații de belșug. Roua planurilor ingineresti se adună în piramide, iar palmele stau bătrânește, ca munții pe țărmi Dobrogei. Sint miinile profesorului. Și toți, dar absolut toți care audiaseră an de an cursurile, se adunaseră parcă, acum, în amfiteatru.

Cunoscător al apelor, iradiază putere.

Răsucesce în zeci și zeci de tineri fascinația unui vis al valorificării totale a apelor. Odată cu legile dinamice, profesorul înalță zidul năpraznic de umbre al savanților apei, precursori. Pe puntea pînă la stele a științei se adună în tineri numele și amintirea unor strălucite umbre: Grigore Antipa, Emil Racoviță, Ion Vidrașcu și alții alții. E doar o limbă de pământ între țărni de vis și de știință al

amfiteatrului și apa îngindurată a Dunării. Aici își dau întâlnire grinarul țării și pescăria, un laborator gigantic al naturii cu un altul, amindouă chemate să amelioreze, să stimuleze și să fertilizeze prefacerile secrete ale piinii și ale peștelui. Un laborator colectiv, conceput de minți ingineresti. Confluența acestor ape stăpinite grăbește apropierea clipei osmotice cind pe sute și mii de hectare, grînele și peștii se vor înfrăți cu apa.

— Apa este utilă țării nu cînd curge, ci numai dacă se păstrează, spune profesorul. **Apa stînd e bogăție.** Sună ca o sentință. Energia ei trebuie folosită multiplu, în irigații și pescării, grinare și blănuri prețioase, umiditate și plante de apă, întărește profesorul. Și vede o țară în trepte uriașe de apă. Apele țării nu trebuie să se scurgă nefolosite în mare, mai spune profesorul — precursor el însuși, deși încă tînăr, al unui vis. Și tineretului adunat în amfiteatru visează sere ale viitorului. Pămînturi cu piine și ape cu pești. Ascultă apoi cum crește griul. A dat în spic, se îngreunează. Gîndul zboară. Mrenele grase sar din apă pînă la rugul de mure. Crapii ascultă fierberile iazului. Laboratorul fără retorte al cernoziomului și minunea vieții din lacurile de acumulare vor rămîne numai țării, nu vor mai fi alungate în mare de apele noduroase ale Dunării. Bărăganul umple cuptoarele cu piine și noi toți, cei care ascultăm cuvîntul său, în amfiteatru, ne îngropăm în lanul de clorofilă al țării, simțim gustul piinii și mirosul peștelui. Se nasc în noi hidroponicele grădini de grîne și de pești ale viitorului. Sute de mii de hectare irigate, sămîntă de viață aruncată în apă și înflorind.

...Portul Galați primește catarge. Ceamuri legîndu-se ca lebăda aduc din depărtări căutările pămîntului. Lumea de arșiță și praf e

departe. Ne este în inimă pămîntul smuls cu trudă stihiei apelor. Smuls? Da. Pămîntul acesta nu folosea nimănui. Era pustiul tilpăcelor și smîrcurilor. Și profesorul croiește planurile unui vast Bărăgan pentru recolte, un altul, fără ochiul de mlacă, pînă mai ieri împărăție lacustră, chiar și în Deltă. Numai apă limpede, lumină topită în viața peștilor.

Și, scufundîndu-mă odată cu tinerii în lumina asta venind de la catedră, stau sprijinit de zidul năpraznic de umbre și penumbre ale acestei istorii a amenajării apelor, gîndurile și visurile profesorului de la catedră. Și dau din visle, ca în poemele lui Mihai Drăgomi. Întîlnisem apa Dunării în fulgii sticloși de pe Valea Someșului sau zăvorîți în grele omături pe plaiuri moldovene; în tăcerile de baltă; în florile de gheață din ferestrele camerei unde adesea îmi adun gîndurile pe hîrtie; în izvorul de sub lepezile cu miracole ale Apusenilor, risipindu-se fără speranța unei recunoștințe, ziua și noaptea; în ochiul de ploaie ropotitoare și caldă, vara, sau spălînd argintul de scoică; în roua ierbilor sau în zăgăzuirea de pe Lotru; în cumplitele zăpoare ale Dunării; în adîncul Mureșului ca și în marile bulboci ale Deltei; în nuferi, în țarina de primăvară, în peștii desmormîndu-se în scurtele seri de martie; și iată apele în trepte, apele-lumină aduse pînă în amfiteatru. Și răsădite acolo ca un poem, de profesorul cu părul alb, înalt și drept. Aș sparge magia clipelor acestora, tăcerea grea a amfiteatrelor, dacă aș vorbi; aș distruge poate miezul de flacără din sufletul bărbatului de la catedră, din sufletul acestor tineri, dacă n-aș arăta lumii umbletul clipelor scaldate în frumusețile acestui mare dascăl al apelor.

ROMULUS ZAHARIA

Studiul de caz și metoda incidentului

Coordonarea influențelor educative care se exercită asupra elevilor, calitatea activității desfășurate direct cu elevii, în școlii formării lor în spiritul moralei comuniste, modalitatea soluționării problemelor educative sînt condiționate în mare măsură de personalitatea profesorului diriginte.

Ridicarea calității muncii de dirigiență impune preocuparea sporită pe linia perfecționării profesorilor diriginți, în sensul orientării ideologice-politice, a concepției privind sistemul de muncă al dirigintelui, a pregătirii lor psiho-pedagogice.

La recentul curs de perfecționare cu responsabilii comisiilor de diriginți din școlile generale de 10 ani din București, primul curs de acest gen organizat de Institutul central de perfecționare a personalului didactic, s-au folosit printre altele, ca metode active de instruire, studiul de caz și metoda incidentului. Aceste metode au fost folosite pentru prima dată la Universitatea Harvard din S.U.A., în cadrul activității de instruire a cadrelor de conducere din întreprinderi. Începînd cu anul 1945, studiul de caz și metoda incidentului s-au extins și în cadrul centrelor de perfecționare din Europa. La noi în țară, sau îndeosebi, pentru instruirea cadrelor de conducere din întreprinderi.

Cum în viața școlilor se întîlnesc variate cazuri, iar cei chemați să le soluționeze sînt cadre didactice și, mai ales, profesori-diriginți, instruirea lor în acest sens este binevenită.

Cazurile și incidente desprînse din viața reală a școlilor, prezentate

în scris sau verbal, sub forma unor probleme sau teste, cu indicarea persoanelor din caz, prin inițiale pentru a nu fi identificate, servesc drept bază pentru discuții.

Reflectînd atent asupra cazului, participanții determină problema sau problemele din caz, cauzele care au generat întîmplările sau situațiile și propun soluții pe care le justifică cu argumente pedagogice.

Metoda studiului de caz folosită ca metodă activă de instruire a profesorilor-diriginți îi deprinde cu studiarea fiecărei probleme întîlnite în viața școlii și cu soluționarea lor numai după o atență și adîncă analiză, impunîndu-le atitudini obiective și pedagogice.

Soluționarea necorespunzătoare a cazurilor din viața școlii se repercutează nefavorabil asupra conduitei elevilor în cauză și pot genera trăsațuri negative de caracter.

Toate acestea ne întăresc convingerile în legătură cu necesitatea folosirii acestor metode active de instruire pentru profesorii-diriginți.

Metoda incidentului este o variantă a metodei cazului, și a fost imaginată de Paul și Faith Pigoes de la Massachusetts Institute of Technology. Spre deosebire de studiul de caz, în această metodă se prezintă participanților numai incidentul specific, care constituie esența oricărui caz. Informațiile suplimentare în legătură cu incidentul se pot obține prin întrebări adresate persoanei care conduce discuția. De iscusință cu care sînt puse întrebările depinde calitatea informațiilor necesare

conturării întîmplătoare a relațiilor dintre fapte și, într-o ultimă etapă, a soluției date.

Esential în ambele metode de instruire a profesorilor-diriginți este punerea acestora în situația de a reflecta mai atent, de a gîndi mai profund, prin discuțiile care se angajează și în cadrul cărora își confruntă opiniile lor și prezintă soluțiile date cu argumentarea psiho-pedagogică necesară.

Discuțiile sînt pasionante și cu eficiență în condițiile în care conducătorul discuției știe să-i ghideze pe participanți fără a sugera concluziile și soluția sa asupra problemei prezentate.

Avînd în vedere utilitatea acestor metode pentru activitatea cadrelor didactice, apreciem că ele pot fi folosite și în comisia metodică a diriginților. Elaborarea cazurilor întîlnite în realitatea școlară constituie o activitate importantă și prevențioasă care cere documentare asupra faptelor, întîmplărilor, înainte și după producerea incidentului, cunoașterea soluției date, luarea în considerare a informațiilor de cel care a elaborat decizia, precum și cunoașterea conduitei fiecărui persoanaj implicat în acțiune.

Gama variată de cazuri întîlnite în viața școlii noastre ne determină la o activitate de selecție, în funcție de experiența și pregătirea psiho-pedagogică a participanților.

Sugerînd această metodă pentru comisia metodică a diriginților gîndim că se va acționa mai eficient asupra formării profesorilor pentru această activitate complexă, de o importanță capitală.

Întărirea muncii educative este condiționată atît de instruirea pedagogică sub aspect teoretic a profesorilor-diriginți, cît, mai ales, de însușirea practică, de punerea acestora în situația de a acționa, de a soluționa problemele educative întîlnite în munca concretă a școlii, de gîndirea lor în această activitate.

VICTORIA ATANASIU

Elev permanent

ORE — SCAUN

ȘI ORE — CAP

Aveam de gînd să scriu despre un totu altceva în rubrica de azi, dar câteva lucruri mi-au dat complet peste cap planurile. În primul rînd două interviuri cu profesori, publicate de Adrian Păunescu în „Contemporanul” și în al doilea rînd remarca unei cunoscută de-a mea care dăscălește (luați cuvîntul în accepția lui cea mai frumoasă) undeva într-un sat la margine de țară.

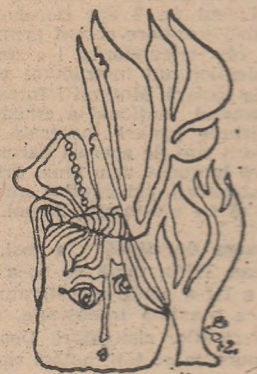
Mi-aduc aminte că primul meu învățător era socotit acolo, în țirgavaș acela mic de provincie, un om cam „fîcînt”. Și de ce credeți că îi dăscălește oamenilor așa? Pentru că se ducea aproape zilnic la gară (treburile de București pleca la 5,30, țin mînașe acum) și îi ruga pe toți cunoscuții pe care îi vedea pe peron să-i aducă în înapoiere „ceva tipărituri”. Le înapoia apoi un pomelnic, bătut la masă în multe copii, ca să vadă ce găseseră ei acolo la București. Omul acesta credea! Dar nu citea pentru el, ci pentru noi, elevii. Păi cînd ne povestea el cum vine cu Ion Creangă, urmasul buimăciții o zi întreagă. Venise la noi la școala primară băieții de la țară să-l asculte. Și de mindrit nu se mîndrea cu asta învățătorul nostru, ci noi, elevii.

Zilele trecute m-am întîlnit cu o veche cunoștință care mi-a spus că, acolo la țară unde lucrează ea, are casă frumoasă cu trei camere și că una din camere e plină numai cu cărți și reviste, dar că, degeaba, n-are timp nici la titluri să se uite. M-am mirat tare mult. Și-atunci, a scos și ea un pomelnic cu treburile pe care le face un învățător, treburi care n-au nici o legătură nici cu Ștefan cel Mare, nici cu catetele și ipotenuzele din celebra teoremă, nici cu geografia continentelor. Ei fac statistici, recensăminte (de vite) și cine știe ce alte treburi pe care ar trebui să le facă cei care sînt plătiți ca să facă asta și nu altceva.

„Barem — spunea ea — să mă trimiță să țin conferințe la oameni, că le plac conferințele dacă sînt cu barfă-cute, da’ să vezi că vin să le țină conferințe oameni care nu se pricep la asta. Și ei vin obligați, pentru că acolo unde lucrează se zice că așa au legătura cu terenul. De ce n-om fi încercînd noi ca fiecare să facă treaba la care se pricepe?” La întrebare as ști eu ce să răspund, dar nu răspunsul meu contează în toată tevatura asta. De aceea le-am și dat dreptate interlocutorilor lui Adrian Păunescu care cereau ca pregătirea lecțiilor să fie considerată timp de muncă. Stai și te întrebă uimit cum se poate să nu fie așa? De ce trebuie să vină în vacanță profesorii la școală? Ca să-i ducă pe cîțiva elevi la un muzeu? Nu-i rău să mergi la muzeu, dar cu elevii din clasele mai mici ar putea să meargă și un coleg mai mare din a XI-a sau a XII-a, iar cei mari pot merge și singuri. Sau, de multe ori, profesorii vin să completeze niște hîrtoage. Cit de folositoare or fi ele. Al-de-sus (luați expresia cum vreți) o fi știind, dacă o ști și el ceva în legătură cu ele.

Iar stau și iar întreb: de ce se petrec lucrurile în acest fel? Emit o părere cu totul personală pentru care port singur toată răspunderea; am impresia că uneori, anumiți oameni socotesc că învățătorii și profesorii trebuie să fie plătiți pentru ore-scaun, adică pentru prezențe fizice, de cele mai multe ori inutile, la școală. (E drept, aceste prezențe se pot controla foarte ușor.) Or, gîndesc eu, ei ar trebui plătiți pentru ore-cap, pentru uriașă muncă intelectuală pe care o depun și care trebuie să fie de o înaltă calitate. Dar pentru calitate trebuie și timp. De data aceasta controlul orelor este mai greu de executat. Rezultatele nu se pot vedea pe loc. Rezultatele acestor ore înseamnă generații viitoare bine pregătite, culte, multilateral dezvoltate. Pentru un asemenea rezultat — fie el și în perspectivă doar — merită să faci totul! Chiar și calculul muncii după ore-cap.

ALEXANDRU STARK

STIMULAREA GÎNDIRII CREATOARE PRIN LECTIILE DE CHIMIE

Aplicarea metodelor explicative, care dezvoltă gândirea elevilor, curiozitatea, interesul și pasiunea lor pentru știință, literatură, tehnică, cultură, cere să se aplice și o diversitate de metode și procedee de verificare care să măsoare precis cuantumul de cunoștințe într-un anumit domeniu al specialității respective. Ele trebuie astfel folosite încât să reflecte volumul și calitatea cunoștințelor, temeinicia lor, capacitatea elevilor de a le aplica în practică.

Bazăt pe aceste considerente colectivul catedrei de chimie a Liceului „Panait Cerna” din Brăila, și-a propus să se ocupe în mod deosebit de introducerea noilor metode și procedee în predare și să folosească o gamă cât mai variată de mijloace prin care să examineze elevii, nu prin reproducerea fidelă, mecanică, a cunoștințelor, ci prin răspunsuri care să presupună prelucrarea cunoștințelor, corelarea lor cu cele studiate anterior, aplicarea lor în situații variate.

Voi prezenta câteva aspecte din munca colectivului catedrei de chimie de la liceul amintit, legate de aplicarea diverselor metode de verificare care să solicite gândirea elevilor. Mă voi opri la lucrările scrise problematizate, testul ca mijloc de control, fișa de control curent și lucrările de laborator.

Bunăoară, pentru a se putea cunoaște nivelul cunoștințelor elevilor, de anul I, după predarea temelor — structura atomului, legături chimice, sistemul periodic — s-a aplicat un test de control. La întocmirea lui au colaborat profesorii M. Mistor, Viorica Petrescu și Lica Stratica. Întrebările stabilite au respectat indicațiile docimologice pentru întocmirea unui test. Întrebări simple, dar edificatoare, care au solicitat elevilor expunerea temei, analize, sinteze, comparații pe bază de asemănare și deosebire, generalizări, evidențierea însușirilor esențiale. Testul a inclus întrebări problematizate, întrebări cu caracter permanent și întrebări care solicitau și memoria elevilor. El a fost aplicat la 3 clase ale anului I care au primit 30 de întrebări identice, baze pe cunoștințe predate în trimestrul I. Fiecare problemă a fost cotate cu un punct pentru răspunsul corect și cu 1/2 de punct în cazurile în care răspunsurile nu au fost complete.

În acest fel corectarea s-a făcut ușor. Testul a stabilit criteriul unice de acceptare a răspunsurilor, eliminându-se factorii subiectivi de care depinde uneori aprecierea. Pe de altă parte, testul a eliminat reproducerea mecanică, i-a obligat pe elevi să gândească logic.

Din analiza făcută s-a ajuns la concluzii care au avut un rol important în activitatea desfășurată la orele următoare. Astfel s-a constatat, la toate clasele, că structura atomului este mai bine însușită decât capitolul legături chimice. Elevii cunoșteau tipurile de legături chimice, dar când s-au văzut în fața unor formule neanalizate la aceste lecții, nu au știut să precizeze legăturile chimice ale acestor substanțe. Prin acest test s-au putut aprecia cunoștințele elevilor, s-au sesizat lipsurile fiecărui elev în parte, tendința de reținere a conținutului teoretic și mai puțin aplicarea în practică a teoriei, slaba deprindere de a gândi independent.

Toate aceste constatări ne-au determinat să introducem noi metode și procedee de verificare care să solicite mai mult gândirea elevilor. Astfel, profesoara Maria Verdeș, la

anul I E a întocmit un chestionar problematizat care a înlocuit teza și extemporalul obișnuit. Se cerea elevilor să rezolve întrebări-probleme care făceau apel la raționamentul chimic, să identifice structura și proprietățile elementelor pe baza structurii, să recunoască tipuri de legături chimice. Întrebările i-au pus pe elevi în situația să depună un efort intelectual, să-și mărească receptivitatea intelectuală, să-și formeze o viziune sintetică de tip explicativ asupra fenomenelor din structura atomului și a legăturilor chimice.

De asemenea, la anul I D, profesoara E. Nistor a formulat la teza trimestrială 3 întrebări pentru fiecare rând de elevi și anume: Care sînt elementele grupei a V-a principale? Arătați și explicați, pe baza structurii atomice, deosebirile și asemănările dintre ele și altele. S-au dat următoarele elemente: Li, Br, N₂, O₂, Ca. Arătați și electronii de valență au și exemplificați reacții între aceste elemente, indicînd tipul legăturii formate. Ce particule poate avea configurația electronică: 1 s², 2 s² p³ 3 s² p⁴?

Prin aceste întrebări s-a urmărit felul în care elevii și-au însușit cunoșterea grupelor principale din sistemul periodic, modul cum fac legăturile între poziția în sistemul periodic, configurația electronică a elementelor și proprietăților lor chimice, adică modul de legare în compuși — noțiuni care sînt strict necesare pentru studiul chimiei în clasele următoare.

La anul II, capitolul care ne-a solicitat un efort deosebit, atît în predare, cît și în verificare, a fost

In cabinetul de chimie al Liceului „Vasile Alecsandri” din Bacău

România — ochi al pămîntului

(Urmare din pag. 1)

plină de înțelegere și de respect față de toată lumea, dornică să-și însușească tot ce-i bun și frumos, nevrind altceva decît să fie și ea respectată, înțeleasă, prețuită, pe drept și după vrednicie!...

România e ochi al pămîntului, un ochi limpede și treaz, sensibil la cele mai fine nuanțări ale luminii, profund și vibrant, cu gene foșnitoare de foșnitoare spice, cu pleoape melancolice și cu ascunzișuri aspre de aspră îndrăzneală, cu limpezimi de ape amare și line, cu des-

„Acizi-baze-săruri”, unde trebuia să conturăm la elevi noțiuni precise despre caracterul chimic al acestor substanțe compuse. Apărea cu necesitate depășirea sferei exemplilor din manual pentru a se ajunge la generalizări cu ajutorul elevilor.

Chestionarul problematizat întocmit la sfîrșitul studiului acestui capitol, în scopul verificării cunoștințelor, a solicitat elevilor un stil de gândire propriu, prin care să ajungă la informații noi.

Problema verificării cunoștințelor ne-a preocupat și în cadrul efectuării lucrărilor de laborator. De exemplu, la capitolul azot, s-au întocmit referate problematizate după care se cerea elevilor să lucreze independent.

Tot în cadrul colectivului nostru am experimentat folosirea „fișelor de control” în verificarea curentă. Iată cum am folosit aceste fișe: întrebarea se adresează întregii clase (se pot da două întrebări pe rînduri), de cele mai multe ori problematizate, fiecare elev fiind obligat să lucreze independent pe fișa pregătită și semnată. Profesorul supraveghează întreaga clasă, dar urmărește, în mod deosebit, elevii pe care urmează să-i noteze. Fișele acestor elevi sînt discutate și analizate în fața clasei. Se pot adresa și unele întrebări suplimentare atunci cînd nu s-a reușit să se dea un răspuns corect. Nota se stabilește după răspunsul la cîteva întrebări.

Acest procedeu permite profesorului să vadă într-un timp foarte scurt cum a răspuns întreaga clasă la o anumită întrebare. Elevii pot fi verificați în orice moment, se activează întreaga clasă, spre deosebire de verificarea clasică în care sînt antrenați un număr mic de elevi, iar restul clasei urmărește pasiv procesul de verificare.

Aceste fișe de control se pretează numai la anumite lecții și numai pentru anumite întrebări care cer răspunsuri scurte, precise, ușor de verificat și analizat în clasă.

Se poate îmbina verificarea pe bază de fișe cu verificarea obișnuită.

Cele expuse mai sus sînt doar cîteva aspecte ale muncii colectivului catedrei de chimie din liceul nostru care încearcă să răspundă sarcinii de perfecționare continuă a procesului de instrucție și educație.

VIRGINIA ANDREI

LA ZI

Sindicatul învățămînt al sectorului 4 din Capitală și Inspectoratul școlar al municipiului București au organizat la 12 mai a.c., în sala de festivități a Liceului „Matei Basarab”, o interesantă sesiune de comunicări cu tema „Eficiența învățămîntului în condițiile școlarizării copiilor la 6 ani”. Au fost prezentate rezultatele unei cercetări privind școlarizarea copiilor de la vârsta de 6 ani, întreprinsă de prof. L. Crișan și N. Lambert de la Școala generală nr. 86 și comunicări despre adaptarea elevilor școlarizați la 6 ani din mediul urban și rural la cerințele procesului de instruire și educație în primele clase, elaborate de un colectiv sub îndrumarea conf. dr. Gh. Tămășescu de la Institutul de igienă și sănătate publică și despre conținutul învățămîntului prescolar, observații ale educatoarelor Maria Radu, inspector școlar, Maria Petre și Valeria Georgescu. (A.V.).

O activitate interesantă și utilă desfășoară Casa corpului didactic din Arad. Dintre acțiunile inițiate recent, care au avut ca temă informarea politică și etica muncii cadrelor didactice consemnăm expunerile: „Rolul statelor mici și mijlocii în contextul relațiilor internaționale contemporane” ținută de George Potra de la revista „Lumea”, „România și problemele securității europene” ținută de lector univ. Gheorghe Radulovici de la Universitatea din Timișoara și expunerea profesorului Gheorghe Gogu, inspector școlar general despre „Conștiința cadrelor didactice — factor activ în dezvoltarea învățămîntului”.

Tot la Arad a avut loc de curînd o sesiune de comunicări a profesorilor de limba și literatura română organizată de Casa corpului didactic din localitate, la care au participat prof. univ. dr. Ștefan Muntean, prorectorul Universității din Timișoara și numeroase cadre didactice din municipiu și județ.

Recent, sub egida Casei corpului didactic din Baia Mare, s-au desfășurat două interesante manifestări pentru perfecționarea muncii cadrelor didactice.

În cadrul colocviului „Metode noi în modernizarea predării gramaticii limbii române”, învățătorii și profesorii de limba și literatura română din școlile generale băimărene au urmărit expunerile prezentate de lector univ. Valeriu Oros de la Institutul pedagogic de 3 ani din Baia Mare și de profesor Ștefan Rădulescu din București, autor al lucrării „Instruirea programată la limba română”.

Diriginții anilor I și IV ai liceelor de cultură generală din Baia Mare, Baia Sprie, Cavnic, Șomcuța Mare și Tirgu-Lăpuș au participat la o consfătuire cu tema „Aspecte noi în munca de cunoaștere și informare profesională a elevilor liceelor de cultură generală”, la care s-au prezentat diriginților aspecte din activitatea cabinetelor de orientare școlară și profesională.

În zilele de 13—14 mai a.c. Societatea de științe geografice din R.S. România — Filiala Bacău, Inspectoratul școlar județean, Sindicatul învățămînt și cultură și Casa corpului didactic au organizat la Bacău o sesiune de comunicări științifice, dezbateri și aplicații de geografie. În sedința de deschidere a luat cuvîntul lector univ. dr. Iulia Văcărașu, președinta Societății de științe geografice, filiala Bacău. Lucrările sesiunii au fost salutate de reprezentanți ai Comitetului județean de partid, ai Societății de științe geografice, ai Inspectoratului școlar județean și ai Uniunii Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură. Au fost prezentate apoi comunicările: „În apărarea geografiei ca știință cu obiect nedisociabil” (prof. dr. doc. Vintilă Mihăilescu), „Contribuții geografice cu privire la tipologia agriculturii” (prof. dr. doc. Ioan Sandru), „Subcarpații în lumina noilor cercetări, în domeniul geografiei economice și geografiei umane” (prof. dr. doc. Nicolae Al. Rădulescu), „Orașul Bacău, probleme de geografie urbană” (conf. dr. Nicolae Lupu, lector univ. dr. Iulia Văcărașu), „Considerații geografice privind protecția și asanarea mediului înconjurător” (conf. univ. dr. Claudiu Giurcăneanu). În continuare, lucrările, la care au participat numeroase cadre didactice, s-au desfășurat în cadrul secției de geografie fizică și economică a județului Bacău și împrejurimi și a secției de metodica predării geografiei. (V. Apostol)

Escaladarea unui focar de război pătează absurd fața planetei

Uneori echilibrul politic poate fi destrămat de uzura unor resorturi care par secundare, fără pericolozitate. Alteori, dimpotrivă, războaie tragice, înfruntări armate deschise, se consumă în suburbii considerate, de diplomația lumii, etanșe în raport cu climatul general. Războiul din Nigeria a costat sute de mii de vieți și nu s-a extins. Războiul dintre Honduras și Salvador, „al fotbalului” cum s-a numit, a fost urmărit de la primul foc, cu suficiență degajare. Altfel au stat lucrurile cu războiul indo-pakistanez, conflict având implicații cu graa mare de difuziune în Asia și mai departe, și care, la un moment dat, a provocat momente de mare tensiune și derută în acele vestite ședințe de noapte din Consiliul pentru Securitate.

Din păcate, cronică postbelică (adică aceea traversată de războaie ulterioare celui de al doilea război mondial) este generoasă în sugestii privind aria de influență a diverselor conflicte — armate sau „reci” — asupra păcii generale.

În ultimii ani Orientul Mijlociu și Indochina, s-au instalat în „avanpostul”, deloc cordial, al celui de al treilea război mondial. Numai conștiința gravității masacrului generat de extinderea înfruntărilor din zonă a paralizat, la timp, dilatarea conflictelor.

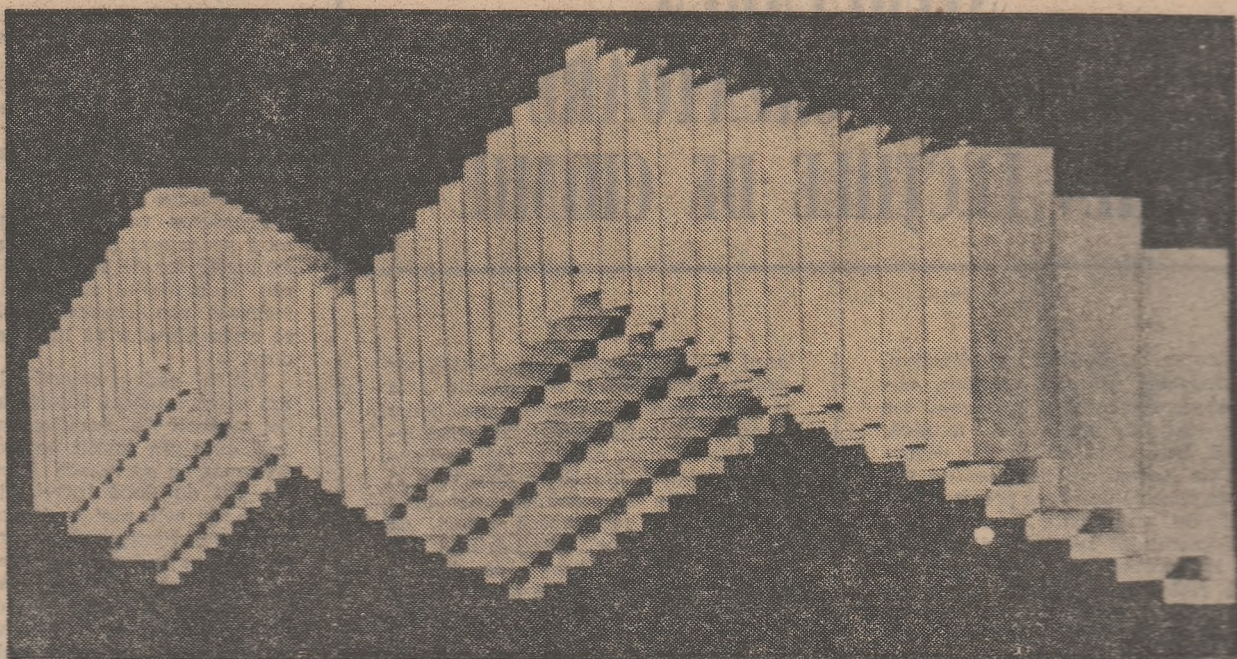
Iată însă că de curând situația din peninsula indochineză, pământ conținând cea mai mare cantitate de schije de la invenția și utilizarea bombelor, s-a agravat brusc. Un câmp magnetic brutal a traversat barometrul diplomației americane din Indochina, și așa suficient de fragile, devenind masa direcțiilor de acțiune într-un sens absurd: escaladarea agresiunii. Strategia americană, a acestui moment de gravă tensiune înseamnă blocarea, prin minare, a porturilor nord-vietnameze și bombardarea, într-un regim de război susținut, a căilor de comunicație rutiere și feroviare, a podurilor și orașelor de pe teritoriul Republicii Democratice Vietnam. Cu alte cuvinte, o perdea apocaliptică de bombe cade asupra unei populații dornice de pace și liniște în numele salvării, departe de granițele naționale și pentru o cauză din primul moment pierdută a „onoarei americane”. Actul agresiv nu are nevoie de comentarii căci se definește singur prin intenții și manifestare. Dar prin implicațiile sale, prin seismele pe care le produce în circuitele de-abia formate și consolidate a cooperării și dialogului internațional, escaladarea unui focar de război pătează absurd fața planetei. Escalada este cu atât mai potrivnică rațiunii cu cât se dorește un ambalaj de conjunctură pentru o mină de ofițeri saigonezi, în frunte cu Thieu, aflați în panică în fața victoriilor forțelor patriotice din Vietnamul de Sud.

Pe frontul din Indochina morții și răniții cresc în valuri vertiginoase. La Paris, în urma hotărârii unilaterale ale delegațiilor americane și saigoneze, scaunele conferinței cva-dripartite rămân goale. Dialogul a fost perforat de bombardiere B-52. Casa Albă este plouată de telefoane avansând o singură întrebare: „Încotro”?

RADU BUDEANU

R. F. A GERMANIEI

Un cămin studențesc compus din celule de locuit

O ȘCOALĂ ADAPTATĂ EXIGENȚELOR SOCIETĂȚII MODERNE

Delegația Conferinței rectorilor din R. F. a Germaniei, compusă din: prof. dr. Gerald Grünwald, președintele conferinței, prof. dr. Peter Schneider, vicepreședintele conferinței, dr. Jürgen Fischer, secretar general al conferinței, prof. Peter Fischer Appelt, președintele Universității din Hamburg, prof. I. Seidler, prorectorul Universității din Freiburg, prof. A. Kuhnert, prorectorul Universității din Tübingen, Edmund Pollak, consilier al conferinței, precum și prof. dr. Hansgerd Schulte, președintele D.A.A.D., Oficiul de schimburi universitare al R. F. a Germaniei a întreprins, recent, o vizită în țara noastră, în scopul luării unor contacte cu ferma universitară și cultural-științifice pentru stabilirea legăturilor și largirii colaborării româno-vest-germane în aceste domenii. În timpul vizitei, rectorii germani au fost primiți la Ministerul Educației și Învățământului, de ministrul Mircea Malița.

Cu ocazia vizitei în țara noastră a delegației Conferinței rectorilor din R. F. a Germaniei, un redactor al „Tribunei școlii” a adresat câteva întrebări unor membri ai delegației.

Red.: Vă rog să împărtășiți cititorilor noștri câteva dintre principiile care vă călăuzesc în aplicarea programului de reformă a învățământului școlar și universitar din țara dumneavoastră.

Prof. Peter Fischer Appelt: Acest program care, evident, este greu de descris, dar și mai greu de realizat, țintește, între altele, să înlesnească accesul la o pregătire corespunzătoare societății contemporane, pentru un număr cât mai mare de tineri. În acest sens, aș vrea să subliniez intenția noastră de a comasa, de a sintetiza diversele tipuri de școli de care dispunem, în ceea ce noi numim *gesamtschule*; vrem să creăm un sistem școlar în care toți elevii să aibă posibilitatea ca, în funcție de interesele și capacitățile lor, după susținerea unor examene finale, să poată intra în producție sau, alternativ, să-și continue studiile în școli superioare și universități. În cadrul acestui sistem, nu mai este nevoie ca tânărul să schimbe tipul de școală pe parcursul studiilor, el având posibilitatea să urmeze, fără dificultăți, un șir unitar de tipuri și trepte școlare.

Acestui sistem îi corespunde și ideea universității integrate preconizată de noi, universitate și ea de tip unitar. Conform programului de reformă, în țara noastră vom avea, până în anul 1975, un număr sporit de asemenea universități.

Red.: Ce-ar avea să-și reprezente învățământul universitar cu privire la pregătirea tineretului în raport cu cerințele societății viitoare?

Prof. dr. Hansgerd Schulte: Multe!

Prof. dr. Gerald Grünwald: De a nu fi cunoscut la timp, de a nu fi discutat din vreme măsurile care se impuneau pentru dezvoltarea învățământului în raport cu rapida dezvoltare a societății. De a ne fi gândit analitic la acestea doar în clipa în care problemele au devenit presante. Pe de altă parte, în planul de dezvoltare al învățămîn-

tului nu s-a ținut cont suficient de necesitățile izvorite din progresul științei și tehnicii contemporane, al societății moderne însăși.

Prof. Peter Fischer Appelt: Aceste lacune și aceste insuficiențe se împart între universități și organele de stat care, de asemenea, au acționat cu destul de multă întârziere.

Red.: Care este, după constatarea dv., atitudinea tinerei generații față de marile valori, tradiționale, ale culturii și civilizației universale. Spre ce se deplasează interesul ei?

Prof. dr. Gerald Grünwald: Tineretul din țara noastră are o atitudine deosebit de critică în legătură cu toate aspectele culturii, nefiind dispus să respecte autoritățile tradiționale, numai pe simplul motiv că ele sunt binecunoscute și apreciate din trecut. El se arată foarte interesat, în schimb, de problemele societății în care trăiesc.

Prof. dr. Hansgerd Schulte: Aici stă de fapt și una din marile dificultăți ale școlii în condițiile prezentului, care trebuie să pună în acord — în cadrul sistemului de instruire a tinerelor generații — marile valori tradiționale cu necesitățile societății de azi, care se dezvoltă într-un ritm accentuat.

Dr. Jürgen Fischer: În urmă de zece ani, o editură germană de prestigiu a publicat, spre exemplu, o listă a cărților de cea mai mare valoare din cultura universală. Dacă astăzi s-ar întocmi o bibliotecă din această bibliografie atunci, probabil, nimeni nu s-ar mai putea considera, cum spun americanii, *up-to-date*. Se pune, deci mai întâi, întrebarea ce reprezintă, de fapt, azi, cultura universală. Și ce este mai important, mai viabil, respectarea necritică a vechilor canoane ale școlii sau atitudinea deschisă din acest punct de vedere față de necesitățile prezente? Este limpede că aceste canoane tradiționale azi nu mai pot fi obligatorii pentru toți și în toate condițiile. Disciplinele predate în școli trebuie să se adapteze în conținut prezentului, pentru că tineretul trebuie pregătit

să participe la dezvoltarea societății actuale.

Prof. dr. Hansgerd Schulte: În această ordine de idei, aș vrea să subliniez încercarea noastră de a cultiva, mai mult decât în trecut, capacitatea tinerilor de a gândi independent. În această lumină prelegerea profesorului a pierdut din importanța ei de odinioară. Se folosesc foarte mult sistemele de a-și da elevului și studentului probleme de rezolvat independent. Cursurile de bară ale universității și-au schimbat și ele caracterul în sensul că, în mod frecvent, studenții pot pune întrebări profesorului, pot să discute, ei sînt antrenați în lucrări cu caracter independent, în exerciții, seminarii în grupuri mici în care este angajată inițiativa personală și cea colectivă etc.

Red.: Care sînt rezultatele și impresiile cu care vă întoarceți în patrie din scurta dumneavoastră vizită făcută în România?

Prof. dr. Gerald Grünwald: Vizita noastră a avut, printre altele, scopul de a ne informa asupra posibilităților ce există pentru a pune în aplicare unele proiecte de colaborare interuniversitare româno-vest-germană, de a aduce mai aproape de realizare unele înțelegeri care există. Nu vom intra în amănunte, în număi să relev în acest sens o convorbire foarte importantă pe care am avut-o cu domnul ministru Mircea Malița, care ne-a asigurat de tot sprijinul ministerului în cele preconizate de noi pe planul colaborării între universități.

Prof. dr. Hansgerd Schulte: Am avut prilejul să constatăm, mai ales, în cursul convorbirii cu domnul ministru Mircea Malița, că în foarte multe domenii există probleme majore, chiar fundamentale, care din punct de vedere al soluționării, prezintă asemănări foarte mari în țările noastre, ceea ce constituie un element comun, în vederea rezolvării problemelor fundamentale într-un cadru larg european.

În ce mă privește, țin să menționez că studenții români, care vin la studii și la specializare în țara noastră, sînt apreciați ca unii dintre cei mai buni din lume, de aceea noi sîntem foarte interesați pentru largirea legăturilor și schimburilor care au făcut obiectul vizitei noastre în România.

Prof. dr. Gerald Grünwald: Am fost foarte impresionat de ospitalitatea cu care am fost primiți prețuțindeni. De asemenea, ne-a impresionat seriozitatea și eficiența muncii depusă în universitățile românești, eforturile mari care se fac pentru buna pregătire a tineretului.

STELA PREDESCU